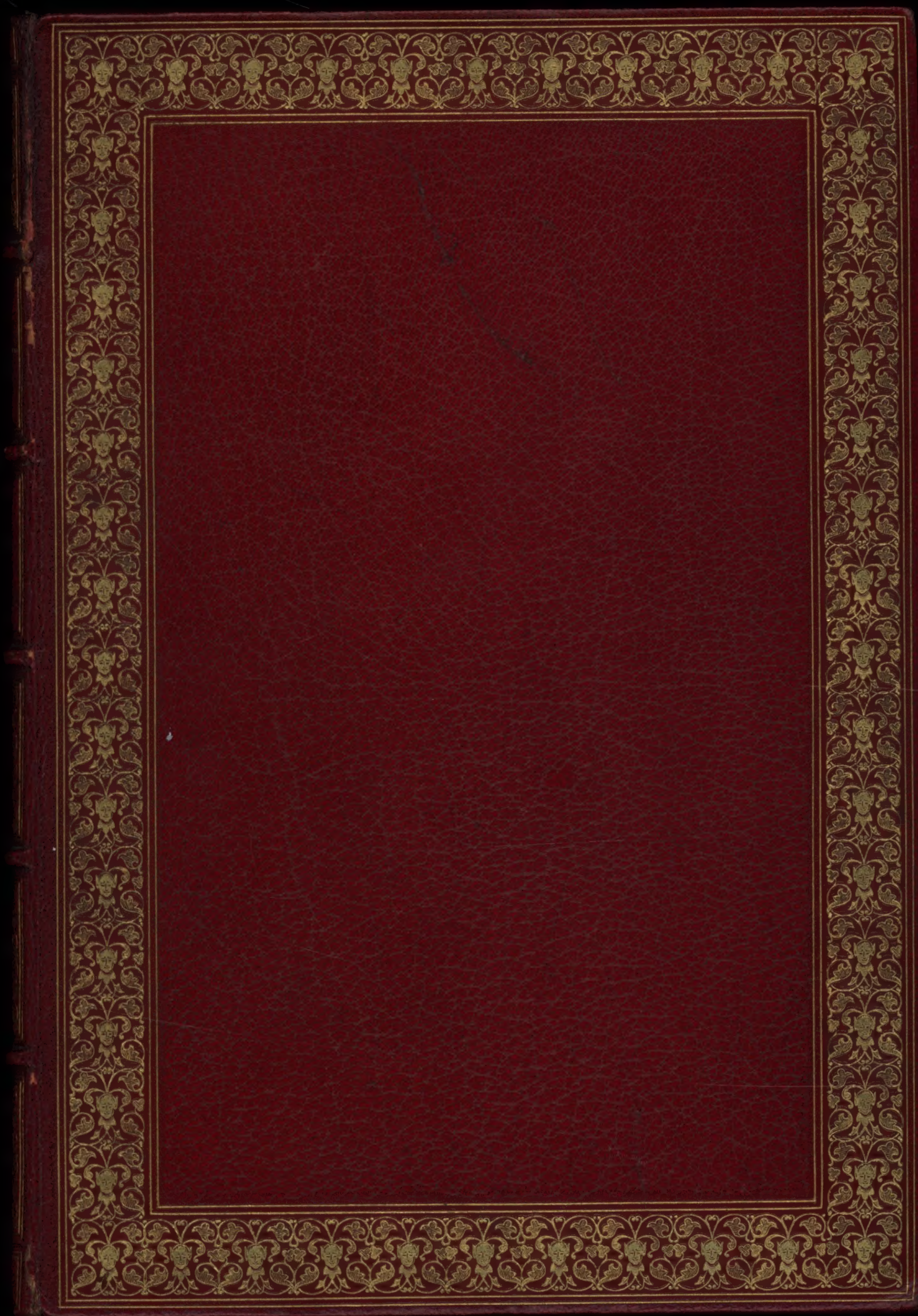

MRS. JOHN T. GERNON

JOHN TALBOT GERNON

357 — Logica memorativa. Chartiludin̄ logice, siue totius dialectice memoria: et nouis Petri hyspani textus emendatus: Cum iu- cundo pictasmatis exercitio . . . Straßburg, J. Grüninger, 1509. Mit Druckermarke auf dem Titel und 68 zumeist blattgroßen Holzschnitten. Dunkelroter Maroquinband, Rücken reich ver- goldet, Deckel mit breiter ornamentaler Bordüre, Steh- und Innenkantenvergoldung, Goldschnitt. (Lortic.) In Schuber.

Goedeke 215, 10b; Muther 1419; Kristeller 95. Das merkn würdige Werk sucht die Logik auf Grund der Mnemotechnik mit Hilfe eines Kartenspiels, dessen Blätter auf 52 seltsamen Holzschnitten abgebildet werden, zu lehren. Eine geschriebene Zeile auf dem unteren Titelrande; ausgezeichnet erhalten.

1754 — Murner, Th., Chartiludium logicae s. logica poetica vel memorativa. Opera, notis et conjecturis J. Balesdens. M. Titelbordüre, Zierleisten u. 68 Holzschnitten, v. denen 51 ein Kartenspiel darstellen. Paris, T. du Bray, 1629. Ldrbd. **95.—**

Goedeke II, 216. 10. Muther 1419. Murner war der erste, der die Idee hatte, das Gedächtnis beim Studium d. Wissenschaften mit Hilfe eines von ihm erfundenen Kartenspiels zu unterstützen.

1755 — — Sieber, L., Thomas Murner u. sein jurist. Kartenspiel. O. O. 1783. S.-A. 44 S. Pappbd. **2.—**

1756 — Peignot, G., recherches histor. et littér. s. les danses des morts et s. l'origine des cartes à jouer. Av. 5 pl. lith. et beauc. d. vign. Dijon 1826. Veau. **40.—**

Logica memoratiua

Chartiludiũ logice/siue totius dialectice memoria: & nouus Petri hyspani textus emendatus: Cum iucundo pictasmatis exercitio: Eruditi viri .f. Thome Murner Argẽtini: ordinis minoꝝ: theologie doctoris eximij.

Τούς τε γονεῖς τίμα, τούς τ᾽ ἄγχιστ᾽ ἐκγεγαῶτας

Prologus Thomas Mürner Argē tinus: Erudito ac vere docto homini Ioanni Adelpho Argentiñ.

S.P.D.

Etri Hyspani textū quē ideo iuuenes legunt: vt a teneris annis imbibit⁹ nō facile possit obliuiōe deleri: iuxta illud Horatij: Quo semel est imbuta recens seruabit odorem Testa diu: Hunc inq̄ textū: ipse ego didici: & in vniuersitate Cracouieñ. publico salario legi: quātis in illo: tria, p̄fecto noxia: frequenti studio detestor. Primū est grandis latini sermonis penuria: in quo nisi quis a cunabulis ipsis fideliter erudiatur: quā sit hoc tenelle iuuentuti pernitiosum: nemo est qui nesciat: nisi is quidē putet ephoebos ipsos: barbaro ineruditoq̄ sermone dedicādos initiandosq̄: seruetq̄ recens nidorem: ne dicam odorem testa diu: Secūdum est modernis logicis cognitissimū: eū videlicet Petri hispani textum (quot maculis pardus) tot esse falsitatibus respersum: Dicam instantius quid velim rustico incultoq̄ sermone: varijs & infinitis erroribus cōfusissime p̄mixtum: Nam si in eo quid cultum: doctum: tersum & verum: id om̄e Petrus: ex Aristotelis logica desumpsit. Si quid aūt barbarum: si quid falsum: si quid in eo fastidiosum: hoc omne sibi crassa ingenij sui minerua ingessit: hic tamē submisse eius detestemur errata: cum de hac re: in tractatu erroꝝ Petri hispani: diligenti satisfactū sit: nolenti vero nimiū. Tertiū est quod nulla penitus est

formarū festiuitate conspicuus : vt vel diuersarū figurarū ymagine desiderata cupiditate : nostra delectarentur ingenia: vel saltē festinantiore breuitate: nostra releuarētur discendi fastidia: Oportet equidem varijs studiorū oblectamentis: animos demulcere legentiū: & adinstar fastidientis stomachi: diuersis esculamentis delinire: ne legentē tenera adhuc capedine feruidum: inglorius tradendi modus retrahat: aut cōtinuata ꝓlixitas: discipline cāpum exilire compellat: Hinc igitur ordiamur medendi curā: vnde fuimus illius insulsi textus ꝑniciem erroresqꝫ detestati Inconcinnā illam Petri loquentiā: imparatosqꝫ sermones nullatenus mutaturi : quo vel nostro vel alieno eloquio fieret ornatior: vel sermonis festiuitate dolaret: nimiā rei nouitatē formidantes : donec videremus: quē fructū hec nostra lucubratio: in diuersis scholarū achademijs ꝑturiret: In secūdo tn̄ nos cohibere nequiuimus: qm̄ textū illū multis in locis orbatū veritate: scatentē errore mutarem⁹ & ad viam veritatis rectā reduceremus: nouāqꝫ de re logica formaremus editionē : quam ꝓsperatā iri nullomodo diffidimus: multisqꝫ ꝓfuturam . Tertio item hoc curioso aptioreqꝫ cōsulendi studio: res logicas (quo delectabilius audirentur: hererentqꝫ tenacius) sensibus ipsis palpandas prebui: quia (vt poetice loquar) Aūt prodesse volunt aut delectare poete: Date igitur qūeso veniā studiosi oēs: si quē fortassis hec lasciua huius nostri chartiludij vel mouet effigies: vel offendat nuncupatio: ob id me venia dignum arbitratus : quod hoc pictasmatis exercitamento : hac imaginū similitudine: logicū textū (oībus ꝑfecto rebus accomodū: ad facilem memorandi viam reuocaueri & instar aquile pullos: in solis contuitū ꝓuocantis: ad logicas argutias studiosos oīs excitauerim (vti cicero ille

noster: memoriã docuit excitãdam vel verius irritandam Hec est ergo ꝓpositi nostri summa: nostro hoc ludo: in quo pro terrenis caducisq; diuina mercantur dogmata: omnẽ taloꝝ aliorumq; ludorum auferre cupiẽtes: scelera extirpare nociua: & salubriter edomare pericula: essemq; beatus: qui bonis conarer infringere mala: At scio has nostras ephoeborum nouitias consecrationes: multis proh dolor nullatenus placituras: quibus id est animi: quibus illa videtur sane decreta sententia deberi quidem Petrum hispanum tenellis auribus instillari: ac tenellam iuuentutem (impacienter dico) his foecibus contaminari: hoc si quis ꝑsuadẽdum putat: eũ non dico nõ desipere sed prorsus etiam insanire: Quibus aũt hic tetrior animi morbus cordibus non irrepsit: quibus hoc iudicium: mendax fama non intulerit: illos pe. his. textus liberiores: reijcere verebuntur. de nostratibus loquor: qui haud iniuria (de tãtorum nostri ordinis doctorũ numero & prestantia gloriabundi: quibus tota christi relligio (sole candidior) resplendescit) non esse necessarium arbitrabũtur: vt a nobis (qui hisce rebus scatenter effluimus) doctores aliunde mẽdicare cogãtur atq; natiuo defectu: vt ita dicam: ab atheniẽsibus: solonis leges mutuare: Impudicam vero si quis zoilus editionis nostre nuncupationẽ contendet: vtpote chartiludiorum nominatiõe defoedatam: hac causa: hac ratione: vigilanter decreuimus honestandam & illustrandam: armis q; indifferentis sortis defensandam: ne hactenus: ferrata pestilenti cõsuetudine: sortis mutatione radicitus euellenda: studiosos longo aut certe toto pubertatis ęuo: primo dumtaxat: secũdo: tertio aut quarto tractatibus sinamus irrehetiri: et ꝑtermissis ceteris: omniũ doctrine haud dubie accomodis: primordijs solum: neglecto si

Prologus

ne: paciamur illaqueari Nō sic est in hoc nostro ludo: in quo sors ipsa: diuino quodam impetu: principium: medium: finem: incognita cōmixtione contemperat: & noua ac insueta vertigine: animos practicantiū fatigat & oblectat: Restat nunc quod plerique efflagitant: quo nomīe: aut qua placeat appellatione: nostrā elucubratiunculam dedicare atque denomīare: quibus ex tēpore & ex abrupto respondem⁹: Logicam esse poetarum: hoc est studiosorū omniū: quod nunc deliberato quoque anīo approbamus & rata voluntate: maturoque consilio confirmamus: non quod tam exquisita scateat sermonis maiestate: aut politioris eloquij venustate superbiat: sed ob id potius: quod formis diuersis oblectantius instruat: & cupita breuitate: indilate: rebus logicis finem prestituat: quia Longa solēt sperni gaudent breuitate moderni: Vides ergo vir eruditiss. quā excesserim epistolaris angustie locum: receptui canā: Hec si ad nos laudata fama regredientur: quattuor Iustiniani cesaris libros: dabimus exprimendos in similē formam redactos: Vale foelix: ex achademia friburgeñ, Anno Millesimo quingentesimo octauo:

Tetrastichon: Io. Adelphi

Ludo hoc iucundo: Logicam reserabimus artem
Que fugerat mentem: iam quasi fixa manet
Grāmata si poscis: simili hinc ratione videbis
Vt discas superest: cuncta subinde patent

Exordium

Rimuz itaqz o studiosa iuuentus: te ignorare nolo: quod nulla me chartas effingendi voluptas impulit iniuriosa: quippe qui his rebus (deum testor) nunq̃ lasciuas manus apposui: sumq̃ detestatus a teneris vnguiculis (vti greci dicunt) nullam mortaliũ cõditionem mordacius: quã eam lusorum vesanã peruersitatem: que apud vergiliũ: tribus furijs: scita ꝛ faceta sententia comparata est. Nostro aũt traditionis modo: quẽ inexperta fortassis detrahendi pronitas: plus quã deceat lasciuire contendet: om̃is exercitationis logice rigor censebitur audiri moderatior: intelligi grandior: atq̃ practicari facilior: que tue prudentie decribranda: viuaci quadam figurarum presentatione: practicanda: examinãda: omniumq̃ censuris iudicanda ꝑpono: mordacibus etiã si lubuerit dentib⁹ dilaceranda: ne viuant: aura priuanda salubri. Sed quid tot excusationũ nunq̃ ꝓfutura testimonia voluto: quando sat esse debet: herculeo cordi: acres nihilipendisse censores. Regia quidem res est bene facienti: pessima queq̃ audiuisse: Adde ꝙ hec in iuuentutis flore fecim⁹: que nũc cogitare ꝛ pigritaremur ꝛ verecũdaremur.

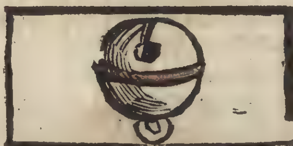
Noticia tractatuum

Tractatus cuiuscunqz noticiam & ordinem: facili quadam via prehendes: nec potest id esse latebrosum: si subscripta signa: tractatibus singulis accomodata: mēte tenueris: Numerus quidem signorum in capitibus positus: quottam prebet tractatuum: sed & quod numerum sequitur: materiā illius tractatus: de qua sit: indicat

Signa tractatuum

1 enunciatio 2 predicabile

3 predicamentū 4 sillogismus

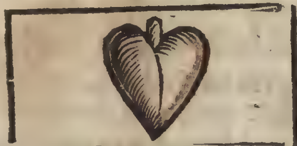
5 locus dialeticus 6 fallacia

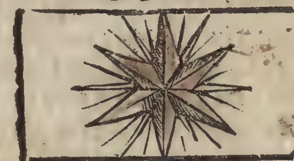

Signa tractatuū

7 Suppoſitio 8 Ampliatio

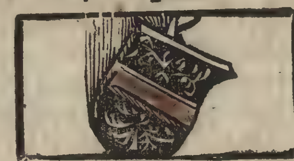

9 Reſtrictio 10 Appellatio

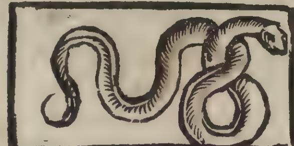
11 Diſtributio 12 Expoſitio

13 Excluſio 14 Exceptio

15 Reduplicatio 16 Deſcēſus

Modus ludendi
Noticia loci

Materiei vero tue passum locumqꝫ/siue principio:fine fueris:siue medio:cognoscere volens. Reges semper equis insidentes/primū obtinuisse locum cognoscat: Reginam secundum: famuluz tertium:quartum item locum ancillam:exinceps octo cuiuscunqꝫ signi/post que septem:post que sex: hanc descendendo viam: donec ad illius tractatuli finē vsqꝫ pertigeris: ꝛ quoad se illius materia extendere potest: Res est in praxi facilima

Noticia materie

Ultima est materiei cognitio: quā exacte sicut per me fieri potuit imaginis applicatio: ad textum memorādum ostendit: Restat igitur vt ordinē nostra pcurrat intentio Primo numerorum species est exactissime diligenterqꝫ cōsideranda: scōm cuius numeri ordinē: vigili tibi cura est gradiendum: ne variatis numerorū speciebus: totum obtingat negocium inficiatum iri: plerumqꝫ iñ fit: vt in vnius numeri specie: plura supersint edicenda: que singula cum eorum ordine: alphabeti littere ostendunt: tu fac vt dixi: et errare non poteris

Modus ludendi

Forma practice

Raxim itaqz presentis ludi: vnius exempli ratione deducam. Ponamus itaqz regem nolarum: ad me forte volutum: tunc is tibi modus in dicendo erit seruandus. Primo dicas te esse in primo tractatu: quod te signum nolarum ammonet: illi tractatui accomodatū. Secūdo dicturus locū numerus te signorum edocet: si vel principio medio ve fueris aut fine. Tertio quoqz materiā aggressurus: applicationi fidem habeas/secūdum quā ex ordine numeri seruato/pcedas/ et nunqz errabis.

Silua opinionum
TVPVS LOGIC
Sonus vox
argumenta
Albertiste
Thomiste
Occamiste
Insolubilia et obliga.
Veritas
falsitas
predicabi.
ie extra dictioem
parua logicalia

VONIAM VERO TRACTATVVM ſedecim in Chartiludio noſtro memoratoꝝ nõ ſemper vniformis eſt numerus i maginũ: ſed habet vnus quidẽ octo imagines: alter. iiij. itẽ alius vnam: ſcd'm materie quãtitatẽ: magnitudinẽ: puitatemq;: Ideo tabellã pſentem ſubnectere placuit in qua primo cõtuitu quot ſint imagines cuiuſlibet tractatus faciliter conſpities:

TABELLA TRACTATVVM ET IMAGINVM NVMERVS.

Numerus tractatuum		NVMERVS IMAGINVN.							
1	8 /	Rex	regina	seru?	famula	8	7	6	5
2	6 /	1	2	3	4	5	6		
3	8 /	1	2	3	4	5	6	7	8
4	4 /	1	2	3	4				
5	7 /	1	2	3	4	5	6	7	
6	8 /	1	2	3	4	5	6	7	8
7	3 /	1	2	3					

Numerus Tractatuum paruorum logicalium.

8	9	10	11	12	13	14	15	16
Numerus imaginum eorundem.								
1	1	1	1	1	1	1		

Faciũt pꝗ̃ ſepiſſime ingenia tarda vt rem alioquin aptam & letem manib? cogamur pbere palpitandã: Ideoq; & tabellã ſupraspoſitã ceco fere cognitiſſimã clarius exponendã mihi trãſmiſerũt.

Hic ergo tabellā in duo partimur magnorū videlicet & paruorū logicaliū tractatus. Prima colūnellula numerū ꝓdit tractatuū: deorsum cōputādo: quorū sunt nūero septē. Scd'a deinceps illius tractatus mox p̄cedentis: nūerū quottat imaginū in cōi. Alie vero sequētes: specialr & in longū imagines nūerant. In quib⁹ tñ est seruatus duplex ordo: nam primi tractatus colnella a rege incipiēs. & in. 5. finiens. retrograda est alijs colūnellis: cōtrario mō nūeranti bus: ꝙ nō est cōsulto neqꝫ casu factū: sed ex cōsilij mutatiōe: volebam inquā post re gē & reginā seruū et famulā: semꝑ a maiori numero videlicet. 8. ad minorē ꝓcedere: quoadusqꝫ illius tractatus materia se ex tendere potuisset: sed videbat᷑ consultius a minori ad maiorē nūerare. Ideoqꝫ in oīb⁹ alijs: p̄terqꝫ in p̄mo seruaui hūc ordinē in signis: vt primo sit 1. Exinceps 2 3 4 5 &c̄. quātū se extēdere potuit tractatus. Minor tñ tabella ꝑuis logicalibus est accōmodata. Nā supior colūnella ad dextrā versus accipiēdo: numerū ostēdit ꝑuorū tractatuū. Inferior aūt numerū imaginū. vbi vltra. 1. nō excedit: quia oēs illi tractatūs: singuli nō nisi vnicā habēt imaginē: imo tres tractat⁹ illi videlicet 13 14 15 nisi vnā habēt. Chartas igitur si vertendo perspexeriss inuenies hanc tabellam in oībus quadrare & esse iustissimam.

NOMINA PROPRIA
CHARTHARVM.

CONVENIENS MIHI VIDEBATVR ET HVIC nostre praxi nō inutilis inuentio. vt chartas ipsas etiā ꝓprijs noīb⁹ notarē: quib⁹ mox dici possit (cum se charta q̄uis offerat ludenti) q̄ sit: & quo ab alijs noīe discernat᷑. Est aūt nomen charte: q̄dā summaria ei⁹ notificatio: siue illi⁹ materie in cōi exp̄ssio. Qui igit᷑ hoc nostro ludo se exercitare voluerit: post cognitū ordinē tractatuum & imaginū: q̄ ex p̄cedēti tabella clarissime habet: conet᷑ vt chartas singulas suis ꝓprijs noībus examussim & ad vnguem nomiare sciat: ꝙ quātū memorie cōferat vos iudices esse volo. Testor deū. qñ

praxim hāc p̄sentē in vniuersitate friburgeñ legi. discipulos habui &si paucos: qa alios tū exercitij puduit tū & laboris: q ex simplici chartarꝝ intuitu: mox in imaginib⁹: quasi in libro recēsebant etiā promptissime: vt fere pro litteris: imaginibus vterentur: sed praeter iactantiam ego loquor quia pro nihilo etiā reputo humanas laudes & vt lutum floccifacio.

Imagines. TRACTATVS PRIMVS haec habet:

SECVNDVS TRACTATVS.

TERCIVS TRACTATVS.

QVARTVS TRACTATVS.

QVINTVS TRACTATVS.

SEXTVS TRACTATVS

SEPTIMVS TRACTATVS.

5 Restrictione
6 Appellatione
7 Distributione
8 Expositione
9 Exclusione. Exceptione. Reduplicatione.
10 De descensu diuisiuo. Arguitiuo. Copulatiuo. disiūctiuo. disiuncto. & Copulato.

SECRETVN CHARTILVDII.

NON COEGIT ME LECTOR AMICE VT VErum fatear liuor & inuidētia: q̄ secretū hoc imp̄ssioni tradere nolui: cōsulto em̄ factū est. qa nō licet margaritas porcis anteponere: & doceri nolētib⁹: tā nobile adiutoriū mēorie indgnis tradere: at nūc vicit charitas p̄ximi: q̄ studiosis etiā puersis p̄desse volui. Volo igit̄ vos scire: q̄ apud me sequētes versiculi abscōditi in magno sunt p̄cio habiti: qm̄ mirū in modū facilē prebent diffinitionum textus memoriā & cognitionē. Sūt nempe inter eos plurimi: quib⁹ nō in vna sola diffinōe: sed in plurib⁹ vtimur: versum illū toties repetēdo: quoties memoriter diffinitiōes narrādo dicis. Habēt ergo triplicē nūerū. Prim⁹ est versiculoꝝ & versum quottat. Secundus imaginū hoc est in qua imagine te opteat vti versiculo. Nūerus itē sequēs in quo loco & quoties illo vti debeas oñdit: Vbi ergo ponitur in finali nūero prima vel scd'a vel tercia &c. subintelligi datur imago. Alius numerus illius imaginis. alia loca quottat: expimento cōperies: q̄ propter hos versus: facilis est totius logice memoria

PRIMVS TRACTATVS.

1 Est sonus causatus. 4.a b.
2 Est que aliquid vel aliqualiter. 5.a b.
3 Est cui in mente correspondet cōtrarietas. 7.a b.
4 Est vox significatiua seu intentio attributa voci significatiue. 8. 9. secūda. 1.
5 Est que generat in animo auditoris. secūda. 2. a b.

6 Est que explicite vel implicite formatur vel eq̄uiualenter. secūda. 4.5.6.7.a.b.c.d.septima.1.2.3.4.& tercia.1.a.b.
7 Precise ꝑ eodē & ꝑ eisdē supponentib⁹ vniuoce tēte: equę strictę, eque amplę in vna sicut in alia. quarta. 1. 2. 3. 4.
8 Est habitudo extremorꝝ. quinta. 1. 2.3.
9 Est duarꝝ ꝓpositionū cathegoricarum. quinta. 5. 6. 7.
10 Si alicui signo vniuersali. sexta. 1. 2. 3.
11 Est in qua explicite vel implicite formanť vel equiualenter ponuntur due cathegorice: vel duo complexa proportionabilia duabus cathegoricis.

SECVNDVS TRACTATVS.

1 Est ꝙ predicatur de pluribus. / vno solo
prima. 2. secūda. 1. tercia. 1. quarta. 1.
2 Ad ꝙ conuenienter respondetur ad interrogationem factam per quid / Quale ꝑ ṗmo mēbro. ṗma. 1.3. ꝑ scd'o mēbro tercia. 2.
3 Est ꝙ cū sit genus prima. 5. a. b. / species secūda. 4. a. b.
4 Est ꝙ cōuertiť cū genere / specie & facit ip̄m / ip̄am differre ab omni alio. ꝑ primo mēbro. tercia. 3. a. ꝑ secūdo mēbro. tercia. 2. b.
5 Est p̄dicari vno nomine & ratione. sexta. 1. 2. 3.

TERCIVS TRACTATVS.

1 Est quoddam documentū valens. prima. 1. octaua. 1.
2 Sūt cōceptibilia quorꝝ nomē & vox ē cōis: & scd'm illud nomē rō & cōceptus obiectiualis: vel formalis est. prima. 2. 3.
3 Est cuius partes copulantur. tercia. 1. 2.
4 Sunt quorꝝ fundamentū. quarta. 2. a. b. c.
5 Est respectus extrinsecus adueniens. sexta. 1. 5. septima. 1.4. 7. 10

QVARTVS TRACTATVS

1 Est quando nihil est sumere sub subiecto de quo nō predicat̄ prima. 3. a. b. c. 4. a. b. c.
2 Est terminus sumptus, secūda. 2. a. b. c.
3 Est ordinatio: secūda. 4. 5.
4 Est ꝙ vna p̄missarum sit. secūda. 6. 7.
5 Est quando medium. tercia. 1. quarta. 1. 2.
6 Est qn̄ maior / minor extremitas vel ps maioris / minoris extremitatis tercia. 2. 3.

QVINTVS TRACTATVS.

1 Est quando terminus inferens & terminus illatus, secūda. 3. a. b. c. 4. a. b.
2 Est oratio. tercia. 1. 2. 3.
3 Est habitudo: hūc versum ad omnia loca applicabis.
4 Est terminus cōmunis. quarta. 3. a. b. c. 5. a. b. 6. a. b.
5 Est mutatio. quinta. 6. 7.
6 Est ꝙ habet apparentiam. sexta. 2. 3.

SEXTVS TRATATVS.

1 Est concessio. prima. 4. 5. 6. 7. 8
2 Est idoneitas vel habilitas siue promptitudo decipiendi: hūc versum ad omnem fallaciam applica
3 Est ꝙ sumit causam apparentie ex parte secunda. 2. a. b.
4 Est dictio vel oratio eadem in materia secunda. 3. a. b. c.
5 Est penes orationem diuisam vel compositā. quarta. 5. 6. 7
6 Quando premissa non causa conuenit cum octaua. 7. 8. 9

SEPTIMVS TRACTATVS PARVORVM LOGICALIVM.

1 Est acceptio termini: hic versiculus ad omnes suppositiōes applicetur: & ad tres diffinitiones ampliationis, ad restrictionem appellationem; & distributionem

2 Est propositio exponibilis:habens sensum obscurum ratione alicuius signi:hic versiculus repetatur ad diuisionem propositionis exponibilis exclusiue exceptiue reduplicatiue.
3 Est vbi in descendendo infertur vna propositio hypothetica ex omnibus singularibus illius termini virtute cuius descenditur:vltima.3.4
4 Est vbi in descendendo infertur vna propositio cathegorica de extremo:vltima.5.6

Habes lector studiose versiculos repetitorios:maximo tibi adiumento futuros: occultatos quidem longo tempore. at nunc nihil est ꝙ retinui.nihil ꝙ infidelitate abscondi. Vale & fidelitatis tante memor:pro me deum exora. Ex Argentina &c.

FINIT FOELICITER.
AD DEI GLO
RIAM.

Tractatus. Primus.

Dialectica est ars artium ad omnium scientiarum principia viam hns.
2 Dicitur aut dayletica a dya quod est duo & logos quod e sermo: vl lexis quod est ratio: quod duorum sermo sit, vel ratio opponetis & respondentis in disputatione
3 Sonus est aliquod sensibile: quod proprie per se ab auditu pcipitur. Dico aut proprie .i. pcise: quia precise ab auditu percipitur
4 Sonorum alius est sonus vox: alius est sonus no vox.
a Sonus vox est sonus cátus ab ore aialis: vl ab aliquo equivalenti: mediatibus naturalibus instrumetis vl equivalentibus. Instrumenta aut quibus vox formatur sunt nouem: in his versibus contenta: Instrumenta noue sunt guttur: lingua: palatu: Quattuor & dentes: & duo labra siml .b. Sonus no vox: est son9 cátus ex collisione duorum corporu inanimatoru: vl animatorum se habetium ad modum inanimatoru: vel vnius habentis vicem duorum: cuiusmodi est sonus factus cum zona.
5 Ex numero vocum: alia est vox significatiua: alia est vox no significatiua .a. Vox significatiua est que nata e representare aliquid vel aliqua vl aliqualiter: aliud a se vl suo simili vel suo prolatore: nisi fuerit imposita ad significandum suum prolatore .b. Vox non significatiua est que no est nata significare aliquid vel aliqua vel aliqualr aliud a se vel sibi simili vel suo prolatore.
6 Vocum significatiuaru: alia est significatiua naturaliter. alia est significatia ad placitu .a. Vox significatiua naturaliter: est que ex conditioe vel proprietate nature aliquid vel aliq vel aliqualiter significat .b. Vox signi-

ficatiũa ad placitũ: est quæ ex impositione vel vsu volun tario significat.

7 Vocum significatiuarũ ad placitũ: alia est complexa: alia est incõplexa a Vox complexa est illa cui in mente correspondet conceptus cõplexus siue que subordinatur conceptui cõplexo: vt homo est anĩal b Vox incom- plexa est cui in mente correspondet conceptus incõplex- us: siue que subordinatur conceptui incõplexo: vt homo.

8 Nomen est vox significatiua: seu intẽtio attributa vo ci significatiue ad placitũ: sine tpe: cuius nulla pars sepata aliquid significat: finita & recta: vt homo

9 Verbum est vox significatiua: seu intentio attributa voci significatiue ad placitũ: cum tpe: cuius nulla pars se- parata aliqd significat: finita & recta: vt currit: Preter has aũt duas orationis partes: nõ habet logicus alias nisi con- significatiuas.

10 Prima intentio est res cognita vel cognoscibilis non causata p actum comparatiuũ nostri intellectus ad aliud comparantis

11 Secunda intẽtio est respectus rationis causatus p actũ cõpatiuũ intellectus ad aliud comparantis.

Tractatus

Applicatio prima

Prima imago vndecim habz

significata. Summa 1 diffinitio dialetice 2 ethimologia nois 3 diffio soni 4 diuisio soni 5 diuisio voc3 6 diuisio voc3 sigificatie 7 diuisio vocis significatie ad placitū 8 diffinitio nois 9 diffinitio vbi 10 diffinitio prime intentiōis 11 diffinitio scđe intentionis.

1 Significatū ē ipsius pice: p quā itelligas dīonem

2 Est duarū picaꝝ: per quas ethimologiā cape: quod a duobus fiat logica disceptatio.

3 Est eīt nole per quam sonum intelligas

4 Est nole regie lingue affixe: p quā sonū vocē / nam vltra sonū / vox lingue formaꝫ b est oblōge nole / qua sonū non vocem intelligas: q ex repcussione fiat duoꝝ corpoꝝ inanimatorum.

5 Est nole equine auri affixe / qua vocē significatiuā sumas: q aurib⁹ aliqu id represētet b est nole rupte qua vocem non significatiuā capias q aurib⁹ nihil representet.

6 a / canino latratu vocē signicafitiuā b humana voce ea que ad placitū interpretabere.

7 a pedis maioritate vocē cōplexā b pede tenui vocem incomplexam.

8 Stella polari que est ppetue stabilitatis nomē: eo q significet p modū p se stantis.

9 Rota verbū q significat p modum fluxus 2 fieri

10 Speculo primā intentionē / qm sicut rem speculo intuemur / sic primā intentionē speculamur in mente.

11 Radioꝝ reflexu secūdam intentionē: que cātur ex cōpatione fundamenti ad terminū 2 ecōuerso: sicut 2 ecōuerso radius reflexus ad fundamen vnde exit: redire conaꝫ.

Secundus passus

Ratio est vox significa-
tiua seu intẽtio attributa voci significatiue
ad placitũ: cuius partes sepate aliquid signi
ficant

2 Orationũm alia est pfecta: alia est im
pfecta .a. Oratio perfecta est q̃ perfectũ sensũ generat in
animo auditoris: hoc est que facit pfectum cõceptum: seu
orationem mẽtalem vltimatã non interrogatiuã: in qua
nominatiuus reddit suppositũ verbo psonali finiti mo-
di vt hõ currit .b. Oratio impfecta est: que impfectũ
sensum generat in anĩo auditoris: hoc est orationẽ men-
talem non vltimatam interrogatiuã: vel in qua ntĩs non
reddit suppositũ verbo personali finiti modi vt homo
animal.

3 Propositio est oratio vere vel false significans
indicando: vt homo currit.

4 Propositionũ alia est Cathegorica: alia est hy
potetica. Propositio Cathegorica est illa in qua explicite
vel implicite: formaliter vel equiualenter: habetur subie-
ctum predicatũ & copula: tanq̃ principales partes sui vt
homo currit.

5 Subiectum est de q̃uo explicite vel implicite
formaliter vel equiualenter: mediãte copula affirmata vl'
negata dicitur predicatum.

6 Predicatum est quod explicite vl' implicite: for
maliter vel equalenter mediante copl'a affirmata vel ne-
gata: de alio dicitur.

7 Propositionum Cathegoricarum: alia est vni
uersalis: alia particularis: alia indefinita: alia singularis.

Propositio vniuersalis est: In qua explicite vel implicite formaliter vel equiualenter subijcitur terminus cōmunis cōmuniter tentus: signo vniuersali nō impedito determinatus vel ab aliquo supplente vt omis homo est aīal .b. Propositio particularis est in qua explicite vel implicite formaliter vel equiualenter subijcitur terminus cōmunis cōmuniter tentus: signo particulari p̄ticulariter tento determinatus vel ab aliquo supplente: vt aliquis homo est anīal .c. Propositio indefinita est: In qua explicite vel implicite formaliter vel equiualenter: subijcitur terminus cōmunis cōmuniter tentus: sine signo quātitatiuo & negatione negāte non precedente: vt homo est animal .d. Propositio singularis est illa In qua explicite vel implicite: formaliter vel equiualenter subijcitur terminus singularis singulariter tentus: vel terminus cōmunis cum p̄nomine primitiue speciei: determināte totum subiectum vt Plato currit.

8 Terminus cōmūnis est: qui ex mō sue impositionis vel significationis naturalis: natus est predicari directe de pluribus: essentialiter distīctis: vere affirmatiue vniuoce diuisim, mediante copula non ampliata: vt homo.

9 Terminus singularis est cui ex modo sue impositionis: repugnat predicari de pluribus essentialiter distinctis diuisim vere vniuoce directe mediante copula non ampliata: vt Sortes.

10 Signa vniuersalia sunt hec: omnis, nullus, quilibet: neuter & similia.

11 Signa particularia sunt hec: quidam, aliquis, alter, reliquus & similia.

Primus
Applicatio Secunda

Secunda imago vndecim habet significata: Summa. .i. diffinitio orationis. 2 diuisio orationis. 3. diffinitio ppositionis. 4 diuisio propositionis. 5 diffinitio subiecti. 6 .diffinitio pdicati. 7. diuisio propositionis cathegorice. 8. diffinitio termini cõmunis. 9 diffinitio termĩ singlar'. 10. Signa vniuersalia. 11 Signa particularia

Primũ significatũ est legibuli qȝ pater noster appellãt quo diffinitionẽ orationis intelligas.

2 est legibuli longioris: eo orõnẽ perfectam .b. breuiori tñ orationẽ imperfectã accipe.

3 est legibuli/equine lingue affixi: quo propositionem cape que lingua exprimitur et est oratio.

4 Lati q̃ propositionem Lathegoricam.

5 est anterioris pedis equi: quo subiectum qȝ in propositione primũ locum obtinet.

6 cauda equi predicatũ: qȝ in propoĩs calce locari solz

7 pater noster. hoc est legibulo quattuor nodorum quoꝝ alter alterũ in q̃ntitate excedit. habebis maiore nodo ppõnem vniuersalẽ. sequenti ptícularẽ Tertio indefinitam. Quarto Singularẽ: cui9 ratio est: quia v'l'is est maxima: qꝛ de oi. ptic'laris de aliq̃b9. Indefinita descẽdendo de vno indetermĩato. Singularis de vno detminato

8 Ante hac polari stella nomen/et rota verbum, significauit: at nunc illis ꝯiunctis terminũ volo: cũ tam nomen q̃s verbũ terminus sit/quia tñ tres habet radios ceteris euasiores: terminũ cõmunem volui: qui tria ad minus exigit significata

9 Alia tamẽ rote ꝛ poli ꝯiunctiõe: vnũ tm̃ radiũ emittẽte: t'minũ singl'arẽ intellige: q̃ vni9 est rei tm̃ significatiu9

10 Sole signa vniuersalia/qȝ sol ceteris planetꝫ v'l'ior sit in agendo.

11 .Luna: Signa particularia/luna em̃ in actione sole particularior est.

Tertius passius

Ropositionum Cathegoricarum: alia est affirmatiua: alia est negatiua a Propositio affirmatia est In qua explicite vel implicite formaliter vel equiualenter: enunciatur predicatū de subiecto mediante copula principali vel principaliori parte affirmata vt homo est animal. b Propositio negatiua est In qua explicite vel implicite: formaliter vel equiualenter enunciatur predicatū de subiecto: mediante copula principali vel principaliori parte negata. vt homo non est animal.

2 Sicut igitur triplex est diuisio ppōnis Cathegorice ita sunt tria quesitiua: p que de illis cōformiter querimus Que de substantia querit: Qualis de qualitate: Quanta de quantitate Versus: Que Ca vel hyp: Qualis ne vel aff V Quanta: Par: In: Sin:

3 a Propositionū Cathegoricarum quedā pticipāt vtroq; termino. q̄ scilicet cōstituuntur ex cōsimilibus termīs vel sibi sinonimis: vt homo est animal: homo nō est animal b Quedam vero altero tm̄: que sic se habent quod aliquis terminus vnius: cōsimilis est alicui termino alterius vel sibi sinonimo: vt homo est animal: homo est asinus. c Quedam vero nullo: q̄ sic se habent: quod nullus terminus vnius est cōsimilis termino alterius: vt homo est animal: leo est rugibilis.

4 a Propositionū Cathegoricarū vtroq; termino pticipantiū: quedam pticipant ordine eodem: puta illa q̄ sic se hn̄t quod subiectū & predicatū vnius: sunt consilia subiecto & p̄dicato alterius: vt homo currit: hō non currit. b Quedam vero ordine cōuerso: q̄ sic se hn̄t quod subiectum vnius est consimile predicato alterius & econuerso vt homo est animal: animal est homo.

Applicatio tertia

Tertia imago quattuor habet significata. Sūma 1 diuisio ppōnis cathegorice 2 triplex quesitiuū 3 pticipatio ppositionū cathegoricarum. 4 ordo pticipantiū. Primū significatū a Chorda ppositionē negatiuā accipe. qui em̄ supplicijs deputādi ad chordam trahunt negant b Sed lapidib⁹ appensis affirmant. ideo lapide ppōnem affirmatiuā intellige.
2 triplici virga: triplex esse quesitiuū/nam virgis iuuenes inquirimus. 3 a p pullos equales ppōnes equaliter pticipantes b p ineq̄les inequaliter seu vno tm̄ termino participantes c auiculis diuersaꝝ specieꝝ ppōnes nullo termīo pticipantes 4 a p pullos debito ordine comedentes ppōnes intellige eodem ordine pticipantes b p pullos conuersos diuerso ordine participantes.

Quartus passus

Propositionū cathegoricarū

vtroq3 terio pticipantiū eodē ordine q̄da3 opponūtur cōtrarie: q̄dam subcōtrarie: q̄dam cōtradictorie: q̄dam subalterne. 1 Cōtrarie sunt vl̄is affirmatiua: & vl̄is negatiua tis p̄cise p eodē & p eisdē supponētib⁹: vniuoce tēti: eq̄ āple: eq̄ stricte: ī vna sic in alia. vt qlib3 hō currit: quilibet hō nō currit. 2 Subcōtrarie sunt pticularis affirmatiua & pticl'aris negatiua tis p̄cise p eodē & p eisdē supponētibus: vniuoce tēti: eq̄ āple: eq̄ stricte in vna sic in alia: vt quidā hō currit: quidā hō non currit. 3 Cōtradictorie sūt vl̄is affirmatiua & pticl'aris negatiua: & vl̄is negatiā & pticularis affirmatiua tis p̄cise p eodē & pro eisdē supponētib⁹: vniuoce tēti: eq̄ āple: eq̄ stricte in vna sic in alia vt qlibet hō currit: qdā hō nō currit: & qlibet hō nō currit & qdā hō currit. 4 Subalterne sūt vl̄is affirmatiua & pticl'aris affirmatiā: & vl̄is negatiua & pticl'aris negatiua tis p̄cise p eodē: & p eisdē supponētib⁹: vniuoce tēti

eque ãple: eq̃ stricte: in vna sic̃ in alia: vt qlil et hõ currit: qdã hõ currit: vl' qlib3 hõ nõ currit & qdã hõ nõ currit.

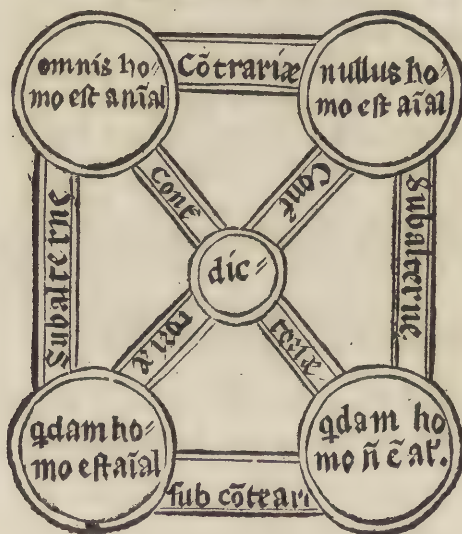
5 Lex & natura contrariarũ talis est: quod impossibile est duas cõtrarias esse siml' veras in quacũq3 materia: pñt tñ simul esse false in materia cõtingenti & in materia naturali: qñ est predicatio indirecta: & etiã quando est predicatio indirecta si sunt exponibiles: vt omĩs homo p̃ter sortem est animal: nullus homo preter sortes est animal.

6 Lex subcõtrariarũ talis est: q nunq3 pñt simul eẽ false: tñ in materia cõtingenti pñt simul esse vere: vt quidam homo currit: quidam hõ non currit: sed non in materia remota: saltem de predicatione directa.

7 Lex contradictoriarũ talis est: q non possunt siml' esse vere neq3 simul false in q̃cunq3 materia

8 Lex subalternarũ talis est: q possunt simul esse vere & etiã simul false: & si p̃ticularis erit falsa vl'is erit falsa si formetur: etiam si vniuersalis erit vera: p̃ticularis erit vera

Figurata oppositio.

Tractatus
Applicatio quarta

Quarta imago quattuor habz

significata. Sūma 1 diffinitionē ꝯriaꝝ 2 Subcōtrariarum 3 Contradictoriaꝝ 4 Subalternaꝝ 5 Legem contrariarum 6 legem subcōtrariaꝝ 7 legē ꝯtradictoriaꝝ 8 legem subalternaꝝ. Primū significatū est pedis ꝑ quē prius subiectū cape ⁊ sol ꝑ quē prius signū vl'e: igit' signo vl'i ⁊ subiecto ꝓpōnem vl'ez hēbis 2 Pedis equi. i. subiecti cū luna: ꝑ quā signū ꝑticulare illo ꝓpōnē ꝑticularē 3 est pedis. i. subiecti cū sole ad dextrū vl'ez negatiuā significantis 4 est pedis cū luna: q̄ particularē negatiuā ad dextrā tm̄ respiciendo/que singl'a more figurali ꝯsueto eloquar. 5 Celesti diademate veꝝ significat' ꝙ ꝟa illic sit vita/serta falsum/ꝙ mūdi vita falsa sit ⁊ fallax In ꝯtrarijs primo est diadema: scd'o serta: q: in cōtrarijs ita est ꝙ vna est ꝟa alia falsa. 6 In subcontrarijs opposito mō vides. 7 In ꝯtradictorijs semꝑ si vnū veꝝ reliquū falsum est. 8 In subalternis pn̄t siml' esse vere: ergo ad sinistrū duo sunt diademata/pn̄t etiā esse siml' false ideo ad dextrum sunt due serte.

Quintus passus

Triplex est materia propositio

num scilicet naturalis: contingens: & remota 1 Naturalis ē habitudo extremorū sic se habētiū: quod predicatū dicitur de subiecto vere & affirmatiue ꝑ se in primo mō vel in secūdo modo: vt hō est animal homo est risibilis 2 Contingens est habitudo extremorū quorū alteri nō repugnat vere & affirmatiue accidentaliter de alio predicari: vt homo est albus. 3 Remota est habitudo extremorum sic se habentiū: quod vnū non pōt sine noua impositione. vere & affirmatiue de alio predicari: mediante copula non ampliata neqꝫ ampliatiua: vt hō est asinus.

4 a Duplex est forma propositionnm Essentalis que est copula propositionis. Ideoq3 & omnis cathegorica de inesse est de eadem forma essentiali b Accidentalis est qualitas vel quantitas propositionis 5 Triplex est conuersio propositionis c Simplex est duarum propositionum cathegoricarũ similiũ qualitatũ & quantitatũ: vtroq3 termino pticipantiũ: ordine cõuerso vnius ad aliã formalis consequẽtia: & secũdum hoc genus cõuersionis cõuertitur vniuersalis negatiua & particularis affirmatiua.

6 Per accidens est duarũ ppositionũ cathegoricarũ eiusdem qualitatis & diuerse quantitatis: vtroq3 termino pticipantiũ: ordine conuerso: vnius ad alterã formalis cõsequẽtia & secũdum hoc genus conũersionis conuertitur vniuersalis affirmatiua: & vl'is negatiũa: 7 Per Contrapositionẽ est duarũ propositionũ cathegoricarũ: manẽte eadem qualitate & quantitate sed mũtatis termĩs finitis in terminos infinitos: vnius ad aliã consequentia: & secundum hoc genus conuersionis: conuertitur vniuersalis affirmatiua & pticular; negatiua. Versus Feci simpliciter conuertitur eua p acci. Asto p contra sic fit conuersio tota. Asserit a negat e sunt vniuersaliter ambe. Asserit i negat o sunt particulariter ambo.

Applicatio quinta

Quinta imago habet septem

significata 1 materia naturalis 2 materia contingens 3 materia remota 4 forma ppõnum 5 Cõuersio simplex 6 Conuersio paccidens 7 Conuersio p ɔtrapositionē 1 est infantis: q̃ materiā naturalē cape: est em̄ in opib⁹ naturalissimū sibi similis generatio 2 est olle rupte qua materiā ɔtingentē/q: ollas post facturā aliunde rumpi cōtingit 3 est capitis demonis quo materiā remotā/est a veritate remotū: hominē demonē esse 4 Copulationis manuū infantꝫ qua formā essentialem que est copula ppõnum b formatione olle formā habe accidentalem. ex massa em̄ accidentaliter queuis forma fingi pōt. 5 per rote cōuersionē/intellige conuersionē simplicem. 6 est solis in lunā ɔuersio transitusq̧: eo ɔuersionē p accidēs cape. In ea enī mutaꝫ sol (q̃ prius vl'itatē intellexi) in lunā q̃ intellexi pticularitatē. i. vl'is ppositio mutatur in particularē 7 p equinū pedem prius subiectū volui et p caudam predicatū: quibus ambobus chorda q̃ prius negationē accepi colligaꝫ: quo ɔuersionē p accidens/que tam in subiecto q̄ȝ in pdicato negatione debet infinitari.

Sextus passus

Equipollentiarū quattuor sūt

regule. Prima si alicui signo vniuersali preponatur negatio equipollet suo cōtradictorio. i. quod totū aggregatū ex propōne cui additur negatio & negatione: eqpollet illi cui propositio sine tali negatione cōtradicebat: vt nō quilibet homo currit: eqpollet huic quidā homo currit

2 Secūda regula Si alicui signo vniuersali postponatur negatio: eqpollet suo cōtrario. i. datis duabus propōnibus cōtrarijs: si vni earū postponatur negatio eqpollet suo contrario: debet aūt postponi toto distributo a parte subiecti; & sic facit totum aggregatū ex illa negatiōe eq-

pollere illi cui propositio precedens sine tali negatione cōtrariebatur: vt qlibet homo nō currit: equipollet isti nullus homo currit. 3 Tertia regula: Si alicui signo vniuersali vel particulari p̄ponatur & postponatur negatio: equipollet suo subalterno .i. datis duabus propositionib' subalternis: si vni earū preponatur negatio tote propositioni & etiam postponatur toti subiecto cadens supra totum sequens: facit totum aggregatū ex illis duabus negationibus & illa prop̄ōne: equipollere illi prop̄ōni cui prius subalternabatur: vt nō quidam homo nō currit. huic omis homo currit. Versus. Pre contra dic: post contra: p̄ postq; subalter. 4 Quarta regula: Si in aliqua propositione ponātur duo signa negatiua neganter capta: vnū a parte subiecti: & aliud a parte predicati: posita tū ante copulam: primū equipollet suo contrario: secūdum vero suo cōtradictorio. i. quod tunc illa propositio: in qua ponuntur sic illa duo signa: equipollet vni alteri propositioni: In qua cū subiecto ponitur signū contrariū signo vniuersali negatiuo: vt iste eq̄pollēt: nihil nihil est: & quodlibet est aliquid:

Applicatio sextã

Sexta imago quattuor habet

significata Sūma 1 2 3 4 Quattuor regulas equipollē tiarū sẜcantes 1 Or signū scaci pposui eo primā regulā de negationis ppositione 2 Quia postposui eo scdam 3 Quod aūt preposui 2 postposui simul illo tertiam 4 Per reliqua alia duo signa quartā regulam habebis.

Septimus passus

Propositio hypotetica est que explicite vel implicite: formaliter vel equiualenter: habet duas propōnes cathegoricas vl' plures: vel duo complexa proportionabilia duabus propōnibus coniūcta p aliquā coniunctionē vel p aliquod sibi equalens tanq̄ principa les ptes sui. 2 Propōnes hipotetice tres sunt spēs: Conditionalis est In qua explicite vel implicite formaliter vel equalenter coniunguntur due propōnes cathegorice vel duo complexa proportionabilia duabus propōnibus cathegoricis p istam coniunctionē si vel p aliquod sibi equalens: vt si homo currit homo mouetur: vnde conditionalis vera est bona consequētia b Ad veritatē eius requiritur quod añcedens nō possit esse verū sine cōsequente & hoc si consequens formetur c Ad falsitatē eius requiritur q̄ añcedens possit esse verū sine consequēte d In Conditionali est quadruplex argumētatio: Prima a tota conditionali a positione antecedentis ad positionē consequentis est bona cōsequentia: vt si homo currit: animal currit: si homo currit ergo animal currit: Secūda a destructione cōsequentis ad destructionē antecedentis est bona consequētia: vt si homo currit animal currit: sed nullum animal currit ergo nullus hō currit: Tertia a destructione antecedentis ad destructionē consequentis vt si hō currit animal currit: sed nullus homo currit: ergo nullū animal

currit Quarta a positione cõsequentis ad positionẽ añce
dẽtis: vt si hõ currit: aĩal currit: sʒ aĩal currit ergo hõ currit
3 a Copulatiua ẽ que explicite vel implicite formaliter
vel equiualenter habet duas propõnes cathegoricas vel
plures: vel duo complexa proportionabilia duabus pro-
positionibus cathegoricis ꝑ istam coniunctionẽ & vel ꝑ
aliquid sibi equalens b Ad veritatẽ eius reqritur quod
vtraqꝫ pars eius principalis sit vera c Ad falsitatẽ ꝙ vna
principalis pars eius sit falsa d In copulatiua est q̃druplex argumentatio. Prima a tota copulatiua ad quãlibet
eius partẽ principalem est bona consequẽtia: vt bñ sequitur: sortes currit & plato disputat: ergo sortes currit: Secũda a parte copulatiue affirmatiue ad totã copulatiuã nõ
valet consequẽtia: vt non sequitur: sortes currit: ergo sortes currit & plato disputat: Tertia a veritate copulatiue ad
veritatẽ cuiuslibet ꝑtis eius principalis est bona cõsequentia: vt bene sequitur. Ista est vera Petrus currit & Plato
disputat ergo ista est vera Plato disputat similiter & ista
Petrus currit. Quarta a veritate vnius ꝑtis copulatiue ad
veritatẽ totius copulatiue affirmatiue nõ valet consequẽtia: vt non sequitur: Ista est vera Petrus currit: ergo ista ẽ
vera: Petrus currit & Plato disputat. 4 a Disiunctiua
est illa In qua explicite vel implicite formaliter vel equiualenter: coniungũtur due propositiones cathegorice vel plures: vel duo complexa proportionabilia duabus propositionibus ꝑ istam coniunctionẽ vel: aut ꝑ aliquod sibi equalens tanq̃ ꝑtes principales sui: vt sortes currit vel disputat b Ad veritatẽ eius requiritur ꝙ vna pars eius principalis sit vera c Ad eius falsitatẽ requiritur vtraqꝫ partẽ
eius esse falsã d In ꝑpõne disiũctiua sunt due argumẽtationes. Prima a q̃libet parte principali disiũctiue ad totam disiunctiuã est bona consequẽtia: vt bene seqtur: sor-

tes currit vel plato disputat. Secūda a tota disiūctiua cū distributiōe vnius ptis principalis ad positionē alterius est bona cōsequentia: vt bñ seqtur; sortes ē hō: vel sortes ē asinus; sed sortes nō est asinus; ergo sortes est homo.

Applicatio septima

Septima imago quattuor habet significata. Sūma 1 diffinitio ppōnis hypotetice 2 diffinitio cōdictional' 3 diffinitio copulatiue 4 diffinitio disiunctiue. Primū significatū est duoꝝ cattoꝝ: q̄ ppōnē hypoteticā cape: q̄ est duaꝝ cathegoricaꝝ. 2 a est alioꝝ cattoꝝ ore scedulas ꝯscissas gestantiū: quibꝰ in conditionibus ꝯtractuū vtunt: eo condictionalē ppōnem b anterior pes ne pgredi possit posteriori colligat: sic in veritate cōdictionalis: oportet añcedens ꝯsequenti colligari: vsq3 adeo q nō possit añs esse veꝝ sine ꝯñte. ideoq3 ligamen soluit vt pes anterior ab vltimo nō impediatur d p q̄ttuor sedes in condictiōali quattuor esse argumentationes intellige. 3 a est duoꝝ cattoꝝ copl'atorum: eo ppōnem copulatiuā b duo veri pedes catti ob id sunt: q ad veritatē copulatiue requirit vtrasq3 ptes esse veras: alt vnū falsum hab3 pedem: q2 ad copulatiue falsitatē sufficit vnā ptem esse falsam d p q̄ttuor pedes q̄ttuor copl'atiuaꝝ argumentatiōes accipe 4 est alioꝝ cattoꝝ duorū p scissam disiunctiuā b q2 pes vnus verus est alt falsus ideo ad eiꝰ ꝟitatē sufficit vnā ptem esse verā c duo sunt pedes falsi: q2 ad eius falsitatē reqrit vtrasq3 ptes eē f'las. d In disiunctis sunt tm̄ due ꝯsequētie 2 argumētatōes;

Octauus passus

Modus est determinatio significans aliqd vel aliq̄liter: p modū adiacētis rei. i. sīto determinabili 2 a. b. c. d. Sunt aūt q̄ttuor modi facientes pro pōnem modalē: sc3 possibile. īpossibile. cōtingens. necesse.

3 a Propositio modalis ē cuiꝰ copl'a modificatur aliquo modo: determinante compositionē predicati cum subiecto: vt homo possibiliter est currens: & hec dicitur modalis diuisa; que etiā sola proprie est modalis b

Sed modalis composita est In qua modus subijcitur vel pdicatur: vt sorte currere est necesse: & hec no est proprie modalis 4 a Propositio modalis affirmatiua est illa In q principalis copula vel principalior pars copule affirmatur b Negatiua est In qua totalis copula vel principalior pars copule negatur. 5 Quantitas modaliu tripliciter attenditur a Primo circa subiectu & sic idem est iudiciu de eis sic de illis deinesse b Secudo circa modum & sic illi duo modi necesse & impossibile sunt vniuersales: possibile vero & cotingens sunt pticulares c Tertio circa subiectu & modu & sic qnq erunt pmixte quatitatis 6 In modalibus igitur similiter querere poteris: que qlesue: aut quate sint: sicut in illis proponibus deinesse factum est & quesitu 7 De modaliu equipollentia dantur tales regle a Prima si in aliqua propone pponatur negatio signo & modo: tunc equipollet suo cotradictorio: vt iste equipollent: no quilibet homo possibiliter est currens & quidam homo impossibiliter est currens b Secunda si in aliqua propositione ponatur negatio post signu & modum: eqpollet vni de signo cotrario vel subalterno: vt quilibet homo necessario no currit: equipollet isti: nullus homo impossibiliter currit c De subalternis potest poni tertia regula: si negatio pponatur & postponatur. 8 In modalibus sunt quattuor argumentationes. Prima si aliqua propositio est possibilis ipsa non est impossibilis & ecotra: Secuda si aliqua propositio est possibilis sua cotradictoria no est necessaria. Tertia si aliqua propositio est necessaria sua cotradictoria est impossibil. Quarta si aliqua propositio est impossibilis sua contradictoria est necessaria.

Tractatus
Applicatio octaua

Octaua imago habet octo significata. Sūma 1 diffinitio modi 2 quattuor modi 3 diffinitio ppōnis modalis 4 diuisio ppōnis modal' 5 quantitas modaliū 6 quesitiua modaliū 7 eq̄pollē ciaꝝ regule 8 quattuor modaliū ꝯsequentie 1 est libre quia pondere moderamur diffinitionē modi 2 a p cuneū q̄ lignū necessitat' nece itelligas b cuneo rupto ꝯtingens quo ligna apiri ꝯtingit non tñ necessario c demonis capite cū diademate impossibile: quia impossibile est diabolū diademari. i. beatificari d capite humano diademato possibile cape: q2 possibile ē hoīez btīficari. 3 pat' noster cū lingua prius diffinitionē ppōnis diximꝰ nunc q2 librat' diffinitionē ppōnis modalis volumꝰ 4 a fune ppōnez negatiuā b lapide affirmatiuā: sicut supra de affirmatiua z negatiua diximꝰ 5 a per pedem subiectū vt supra / p libram modum p pedem z librā subiectū z modum simul: vt detur intelligi modaliū quantitatē primo a pte subiecti. scđo a pte modi. tertio a parte vtriusq3 accipi posse 6 triplici virga. triplex esse quesitiuū. vt supra

7 a. b. c. tres regule equipollentiaꝝ in scaco vt supra 8 est ex quattuor signis scaci quibus quattuor esse modalium ꝯsequentias cognoscas.

Secundus tractatus

Redicabile ē qđ aptũ natũ est de pluribus p̄dicari : vt homo & diuiditur p genus: speciem: differentiam proprium: & accidens.

2 Genus est quod p̄dicatur de pluribus dñtibus specie in eo quod quid: vt animal predicatur de homine: leone: boue: q̄ spē dñt.

3 Illud aũt p̄dicatur in quid: p quod conuenienter respondetur ad interrogationē factã p quid: vt si queratur qd est homo r̃ndetur animal: ergo anial p̄dicatur in q̄d.

4 Alio modo diffinitur genus. Est sub quo directe & inmediate ponitur spēs : vt sub subā aniali ponitur hō.

5 Genus diuiditur in genus generalissimum & genus subalternũ a Genus generalissimũ est quod cũ sit gen⁹ non potest esse spēs: vel q̄ non habet aliud superueniens genus: & diuiditur in decem p̄dicamenta: q̄ sunt decem genera generalissima: scilicet in substantiã: quantitatem: & sic de alijs. b Genus subalternũ est quod cũ sit genus bene potest esse species subalterna: vt animal respectu corporis est species: & respectu hominis est genus.

Applicatio nona

Prima imago habet quinq; significata. Scʒ prima 1 diffinitio p̄dicabil' 2 diffinitio generis 3 predicatio in quid 4 scða diffinitio generis 5 diuisio gener;. 1 significatū est caude: p quā post predicatū cape: nūc qr absciditr p̄dicabile 2 est colūbe: p quā genus: cum sit inter animātia multe generatiōis. 3 est scobis: p quod prius questionē: nunc aūt in quid predicationē cape: q̄ semp est subiecto intrinseca sicut baculū in p̄gas intrusimus 4 est columbe: sub qua speculū. i. genus est sub qua species ponitr: et est scða diffinitio generis 5 est columbe in capite et sup̄mo loco volantis: qua genus generalissimū: et illud diuiditr in decem genera generalissima ideo decē columbas volitantes fecimus b p infimā columbam genus subalternum habe.

Secundus passus

Species est qđ predicatur de pluribus differentibus numero in eo quod quid: vt hō predicatur de sorte & platone que differunt numero.

2 Alia est diffinitio speciei: Est quod directe & inmediate ponitur sub assignato genere 3 Tertia diffinitio Species est de qua genus in eo ꝙ quid est predicatur

4 a Species diuiditur in speciem specialissimā: & speciē subalternā: Species specialissima est: que cum sit sp̄es nō potest esse genus: vel que nō habet inferiorē speciē se b species subalterna est q̄ cum sit sp̄es potest esse genus: vt animal est sp̄es corporis animati: & est genus animalis.

5 Indiuiduū est ꝙ predicatur de vno solo: vt sortes:

Applicatio decima

Tractatus

Secunda imago habz quinqz

significata. Sūma 1 2 3 tres diffinitiones speciei 4 diuisio spēi 5 diffinitio indiuidui 1 est speculū: p q spēm intelligas: cū sit forma tenuis indiuiduoꝝ 2 est colūbe speculo suprapositę: q: ponit spēs sub assignato genere. 3 est speculi. i. spēi cū cauda q̄ supra p̄dicari: hoc est genus predicat in q̄d de specie: 7 erit tertia diffinito 4 est infimi speculi q̄ spēm specialissimā b specl'm vero medium est species subalterna 5 est vnici pedis quo indiuiduum quod de vno solo predicatur: intelligas.

Porphirij exemplum

Substantia:

Corporea — Corpus — Incorporea

Animatū — Corpus aiatū — In animatū

Sensibile — Animal — Insensibile

Rationale — Homo — Irrationale

Homo — Equus

Ioannes Petrus Nicolaus — Brunellus Grisellus Spadicinus

Omnia plana tibi facit arbor porphiriana

Tertius passus

Differētia est quod predicatur de pluribus in quale essentiale: vt rōnale p̄dicatur de sorte & platone. 1 Vnde illud dicitur p̄dicari in quale ad quod conuenienter respondetur p quale: vt si queratur qualis est homo: conueniēter rn̄detur rōnalis. 3 Differentia est duplex generica & specifica a Generica est q̄ conuertitur cum genere: & facit ipsum differre ab omni alio: vt sensibile respectu animalis. b Drn̄a specifica est illa que conuertitur cum specie & facit ipsam differre ab omi alio: vt rōnale: & talis est que p̄dicatur de pluribus numero drn̄tibus in quale essentiale 4 Notandum q̄ eadem drn̄a est diuisiua generis & constitutiua speciei .i. quod illa drn̄a que cum sua opposita diuidit genus: illa eadem constituit speciem: vt rōnale cum irrōnali diuidūt animal & constituunt varias species,

Applicatio vndecima

Tertia imago habet quattuor

significata i diffinitio differentie in cõmuni 2 predicari in quale 3 diffinitio dr̃ñe generice 4 diffinitio dr̃ñe specifice 4 cõditio dr̃ñe Primũ significatũ est clipei q̃ dr̃ña imaginatur: nam clipeo/ab ignobili nobilis differt. 2 est virga qua prius questionẽ: cui extrinsece colligat baculus: quo questionẽ in quale: que nõ tam est intrinseca quã que in quid p̃dicat: 3 a p columbã prius gen⁹ nunc quia in clipeo p quẽ dr̃ñam: accipe genericã dr̃ñam b speculo dr̃ñã specificã 4 arans primo ponit aratrũ: scdo diuidit: vt detur intelligi/eandem dr̃ñam esse positiuam z diuisiuam: sed diuisiuã generis z positiuã speciei.

Quartus passus

Propriũ est quod predicatur

de pluribus accidentaliter intrãsmutabiliter: in eo quod quale: Vnde per hoc q dicitur intrãsmutabiliter: differt ab accidente: per hoc aũt quod dicitur in eo quod quale differt a genere & specie 2 Aliter aũt diffinitur sic: est quod conuenit omni soli & semper: & conuersim predicatur de re: & non indicat quid est esse rei.

Tractatus

Nota q̄ hunc passum ⁊ sequentē/in vnā imaginē memorauit: ideo ambo textus vnus sit textus: ⁊ ambo applicantes vna applicatio/⁊ erit q̄nq₃ significatoꝝ: q₂ hec h₃ duo ⁊ alia tria/N: erret in nūero caueat in oīb᷒ etiā sequentib᷒

Applicatio

Accidens est quod predicatur

de pluribus accidētaliter trāsmutabiliter in eo quod quale: Vel ꝙ predicatur affirmatiue & negatiue de subiecto p̄ter hoc: ꝙ fiat impossibilis Accidentiū aliud est separabile: aliud inseparabile a Separabile est ꝙ per naturā faciliter potest separari a subiecto: vt albedo nigredo b Inseparabile est ꝙ per naturā & faciliter non potest separari a subiecto: vt nigredo in coruo: albedo in cigno

Accidentium aliud est cōmune: aliud proprium siue singulare a Cōmune est quod de pluribus potest predicari: vt album nigrum b Proprium siue singl'are ꝙ non potest de pluribus predicari: vt hoc album.

Quarta imago habz duo signi

ficata 1 prima diffinitio dn̄e 2 scd̄a diffinitio dn̄e. Primū significatū est risus: p qd̄ ꝓpriū volo 2 est ꝓsionis horologij: eo scd̄am dionē ꝓprij cape: que ꝯuersim p̄dicatur de re: ꝛ nō indicat quid est esse rei

Sūma 1 diffinitio accidentis 2 prima diuisio accidentis 3 scd̄a diuisio accidentis 3 est sacramenti quo accidens: nam sunt ibi accidentia sine subiecto 4 a Ocrea non ligata accidens separabile: sed ocrea ligata accidēs inseparabile: ꝙ de facili remoueri nequit 5 a sacramēto vnico: accidens singulare b plurib⁹ aūt accidens habeto cōmune.

Tractatus
Quintus passus

Conueniunt in hoc omnia pre dicabilia q est de pluribus.i.de multis p̄dicari 2 Dr̃nt aũt genus & species: quia genus p̄dicatur de pluribus q̃ species 3 Species differt a genere quia genus continet speciẽ in potentia: species aũt genus in actu. Differt tñ a dr̃na quia due dr̃e possunt facere vnam spẽm: sed due species non faciunt tertiã speciẽ. Differt a proprio: quia propriũ natura posterius est specie: sed species natura prius est pprio. Differt ab accidente.quia p̄dicatur in quid accidens in quale 4 Differentia differt a genere:quia genus predicatur in quid:differentia in quale: Differt a specie:quia p̄dicatur de pluribus specie vel numero differentibus:sed species predicatur solum de pluribus numero differẽtibus.Differt ab accidente:quia differẽtia essentialis vel substantialis:nõ suscipit magis neq minus: Accidens suscipit magis & minus 5 Propriũ differt ab accidente:quia pprium speciei de sua sola specie p̄dicatur. accidens aũt de pluribus speciebus:Etiã quia propriũ prius inest generibus & speciebus & postea indiuiduis: accidens aũt p contrariũ; Item genus:spẽs:dr̃a:proprium ab om̃ibus equaliter pticipantur: accidens aũt secũdum magis & minus: Item genus:spẽs:dr̃a:propriũ:vniuoce predicantur:accidens aũt denominatiue.

Applicatio

Quinta imago habz quinqz si/
gnificata. Sũma 1 ꝯueniẽtia q̃nqꝫ predicabiliũ 2 drñe generis 3 drñe spẽi 4 drñe differentie 5 drñe propri 1 Primũ sigĩficatũ est caude:q̃ prius predicatũ: At nũc criniũ mltitudine ꝯuenientiã quinqꝫ predicabiliũ:que de multis predicant 2 est colũbe vnicũ pedem habentis:q̃ genus a sola specie differre ponit 3 est speculi quattuor signis:qꝛ q̃ttuor sunt drñe spẽi ad alia p̃dicabilia. 4 est clipei.i.drñe cũ tribus circulis:qꝛ tres sunt drñe differentie:ad alia p̃dicabilia 5 est hostie.i.accidentis cũ q̃ttuor sacramẽtis:quoniã quattuor sunt drñe accidentis ad alia Hic maior est seruanda cautela quã aliq̃ alio in loco.

Sextus passus

Predicari vniuoce est per se
vno nomine p̃dicari: & vna ratione: hoc est vno conceptu obiectiuali:secũdum illud nomen:Ita quod illud vocatur vniuoce p̃dicari de aliquibꝰ: quod importat aliqd per se cõmunicabile illis de quibus predicatur: vt homo predicatur vniuoce de sorte & platone 2 Predicari equiuoce est p̃dicari vno nomĩe:& rõnibus siue conceptibus diuersis,ita quod illud dicatur predicari equiuoce:quod non importat aliquid cõmunicabile ipsis de quibus p̃dicatur:vt canis p̃dicatur equiuoce de cane latrabili: pisce marino: & sidere celesti:& nihil importat cõicabile ipsis
3 Predicari denominatiue:est predicari vno nomine & vna ratione accidentali cuiusmodi sunt omnia accidentia:respectu suorum subiectorum,vt homo est albus.

Applicatio

Septima imago habet tria si-
gnificata. Sũma 1 predicatio vniuoca 2 predicatio eq-
uoca 3 predicatio denominatiua 1 est vnius voci vl
anhelitus quo vniuocã predicationẽ 2 est multaꝝ vo-
cum q̃ predicationẽ equocã 3 Est sacramenti: q̃ de-
nominatiuã: que accidentali ratione predicatur.

Tertius tractatus

D cognoscendum predicamenta: quedam sunt neces-
sario premittenda 1 Antepredi-
camentum est quoddã documen-
tum valens inmediate & a priori
ad noticiã predicamentorũ habẽ-
dam 2 Equiuoca sunt concepti-
bilia: quorum nomẽ & vox cõmunis est: & secũdum il-
lud nomen ratio: & conceptus obiectiualis vel formalis
est diuersus: vt canis latrabilis: piscis marinus: sidus cele-
ste: respectu huius vocis canis. 3 Vniuoca sunt conce-
ptibilia: quoꝝ nomen. i. vox: cõmunis est: ratio aũt con-
ceptus secũdum illud nomẽ est idem: vt homo: bos: leo:
respectu animalis. 4 Denominatiua sunt que cõue-
niunt in principio dictionis cũ suis abstractis & drñt in
fine: & important eandem formã accñtalem denoĩato
5 Ea que per vocem exprimũtur: quedam dicuntur
cum cõplexione: alia vero sine cõplexione 6 a Eorũ
que sunt; quedam dicũtur de subiecto; in subiecto vero

nullo sunt: vt genera & species predicamenti substantie b Alia nō sunt in subiecto: quia nō sunt accidētia: neqꝫ dicuntur de subiecto: quia nō sunt supiora: vt indiuidua ꝑdicamenti substantie: sortes: plato: c Alia sunt in subiecto & dicūtur de subiecto: vt genera & spēs accidentiū d Alia sunt in subiecto & de subiecto nullo dicūtur: vt indiuidua accidentiū e Dici de subiecto est superi⁹ ꝑdicari de suo inferiori f Esse in subiecto est in alio esse sicut accidens 7 Prima regula. Quando aliquod superius predicatur de suo ꝑ se inferiori: quicquid est vel aliter vere per se predicatur de illo supiori: etiā predicabitur de inferiori: vt quicquid de aīali predicatur mō iam dicto: hoc idem potest dici de homine 8 Secunda regula. Quandocūqꝫ sunt diuersa genera: quorū vnū non continetur sub alio nec ambo sub vno tertio: tūc illorū generū sunt diuerse species & differentie: vt sunt animal & scientia.

Applicatio

Prima imago habz octo signi ficata. Sũma 1 diffinitio anpredicamentil 2 diffinitio equiuocoꝝ 3 diffinitio vniuocoꝝ 4 diffinitio denoīatiuorũ 5 diuisio prima 6 diuisio scđa 7 regl'a prima 8 regula scđa. Primũ significatũ est chorde minorũ: ꝑ quã predicamentũ capias: ꝙ nõ est nisi ordo magis ⁊ minus cõmunis: ꝙ aũt in anteriori parte pendet: eo ante ꝑdicamentũ. 2 est multaꝝ vocũ: q̃ prius equoca 3 est vnius vocis ꝑ ꝙ vniuoca 4 est hostie ꝑ quã denomiatiua: at qꝛ chorde in pectore ꝯueniunt in fine secũdum lõgitudinẽ drñtes: ob id est: ꝙ denominatiua in principio dictionis ꝯueniũt drñtqꝫ in fine 5 est pedis simplic; et cõpositi: eo primã diuisionẽ: vt supra ex primo tractatu 6 a colũba ⁊ speculo genera ⁊ spẽs ligni. i. subẽ: adde ꝙ neqꝫ in subiecto sunt: neqꝫ de subiecto dicunt c speculo et columba hostiã in ore gerente: genera ⁊ spẽs accidentiũ Adde ꝙ sint in subiect; ⁊ de subiect' dicant d At qꝛ vno pede formatur: indiuidua accidentiũ intellige: que in subiectis sunt ⁊ de subiecto nullo dicunt e ꝑ caudam quã columba gestat in ore/ de subiecto predicari: qꝛ supra cauda predicatũ memorauimus f hostia tñ in qua est lignũ esse in subiecto sicut accidens interpretamur 7 est vnius canis alteꝝ opprimentẽ: quo superius ⁊ inferius colligatos: tñ vt detur intelligi prima regula: quicq̃d de supiori dicitur hoc idem de inferiori possit dici 8 est duarũ columbaꝝ ex diuerso trahentiũ. i. diuersoꝝ geneꝝ diuersas esse species ⁊ drñas esse oportere.

Secundus passus

Sub stantia diuiditur per primã & secũdam. Prima substantia est que proprie principaliter & maxime substare dicitur: vt aliquis homo: Vl que nec est in subiecto: nec de subiecto dicitur 2 Secũde vero substãtie sunt genera & species: in quibus sicut in superioribus: sunt prime substantie tanq̃ inferiora: vt aliquis homo in homine 3 a Drñt aũt in hoc adinuicem: quia species est magis substantia quã genus: cum sit primis substantijs ꝓpinquior b Etiã quia pluribus substat species quã genus: quia substat accidẽtibus & cũ hoc generi: sed spẽs specialissime equaliter substant: quia equaliter propinque sunt primis substantijs 4 Prima proprietas substantie: Cõmune est omĩ substantie in subiecto non esse 5 Secunda: Omĩbus secũdis substantijs & earum differẽtijs conuenit vniuoce p̃dicari de primis: cum p̃dicentur vno nomine & vna ratione. i. essentialiter 6 Tertia: Omĩs terminus prime substantie significat hoc aliquid. i. rem que est vna numero. Sed terminus secundarũ substantiarũ significat quale quid. i. aliquid cõmunicabile 7 Quarta: Substãtie nihil est contrarium 8 Quinta: Substantia nõ suscipit magis neq̃ minus: id est nõ predicatur vere affirmatiue: mediãtibus istis aduerbijs magis vel minus 9 Sexta: Substantia nata est suscipere cõtraria supple successiue: secũdum suam mutationem: suscipit caliditatẽ & frigiditatem: q̃ sunt cõtraria

Applicatio

Tractatus

Secunda imago habz nouem

significata. Sūma 1 diffinitio prime substantie 2 diffinitio scđarum substantiaꝝ 3 differētia earum adinuicē 4 prima ꝓprietas substantie 5 scđa 6 tertia 7 quarta 8 quinta 9 sexta ꝓprietas 1 Primū significatū ē diadematis dei quo primā speciē habebis cum deus sit prima omniū rerum ꝛ prestantissima substantia 2 est speculi ꝛ coumbe in diademate: ꝙ prime substantie secūdis insunt 3 a speculum est maius columba: quia species magis est substantia q̄ genus b at quia speculum colūbe substat eo applicabis: ꝙ species pluribꝰ substat q̄ genus 4 bursa rupta in qua nihil est: prima est ꝓprietas substantie: in subiecto scz nō esse 5 est vnius vocis: quia scđe substantie vniuoce de primis ꝑdicant 6 Stella et rota ex primo tractatu: terminū cōem ꝛ singularē: hic aūt ꝙ prima substātia significat hoc aliquid ꝛ singulare Secundā quale quid. i. cōmunicabile 7 Est ignis: quo substantie nihil esse contrariū: cui si olla aqua cōiungeret: cōtrarietas in sequētibꝰ significabit 8 est vinee que si rupta sit: nō suscipere magis ꝛ minus intellige: si integra: ꝙ suscipiat magis ꝛ minus 9 est faciei partim albe partī nigre: eo ꝙ subā suscipiat contraria scđm sui mutationē.

Adelphis Nicola Brachis franciscan hypodiacon catholice Veritat 1521

Tertius passus

Quantitatis aliud continuum aliud discretum. Continua quãtitas est cuius p̃tes copulantur ad aliquẽ terminũ: qui est principiũ continuatiuũ adinuicẽ: & eius sunt quinq; spẽs: quarum tres sunt p̃manentes: scilicet linea: sup̃ficies: corpus: & due successiue: scilicet tempus & motus: q̃ p̃ tempus intelligit̃ 2 Quãtitas discreta est: cuius partes nõ copulãtur ad aliquẽ terminũ continuatiuũ illarum partiũ: sed partes remanẽt diuise: & sep̃ate ab inuicem: & est duplex: scilicet numerus & oratio 3 Prima cõtinuitas quantitatis: Quantitati nihil est cõtrariũ: vt bicubito tricubito nihil cõtrariatur 4 Secunda: Quantitas nõ suscipit magis neq; minus 5 Tertia: Propriũ est quantitati secũdum eam equale vel inequale dici: idest equalitas vel inequalitas q̃ sunt relationes: nunq; fundantur nisi in quantitate.

Tractatus

Applicatio]

Tertia imago habet quinqꝫ si-
gnificata. Sūma 1 diffinitio q̄ntitatis ꝯtinue 2 diffi-
nitio q̄ntitatꝫ discrete 3 prima cōitas 4 scđa 5 ter
cia ꝓprietas quantitatis Primū significatū est circini
rem q̄ntā mēsurātis: eo q̄ntitatē ꝯtinuā volo a pria spēs
eius est linea b scđa supficies c tercia corpus d q̄rta
tempus e q̄nta mot⁹: q̄ singl'a res ipsa demōstrat 2 est
horologij arenosi q̄ discretā q̄ntitatē cape a numer⁹ est
eius pria spēs b pater nr̄. i. orō: scđa spēs 3 est ignis
vt supra 4 est rupte vinee vt supra ex passu precedenti.
5 est duaꝝ lineaꝝ q̄rum vna est alteri equal': alia ineq̄-
lis: nā ꝓpriū est quantitati scđm eā equale vel ineq̄le dici.

Quartus passus

Relatiua sunt que hoc ipsum
quod sunt aliorū dicunt̄. i. ad alia referūnt̄: sub habitudi
ne gti vel cuiuscunqꝫ alterius casus: vt pater filij pater.

2 Triplicia sunt relatiua: scilicet eq̄parantie: suprapositionis: & suppositionis a Relatiua eq̄parantie sunt quorum fundamentū & terminus sunt eiusdē rōnis fundandi: vt simile: dissimile: equale: inequale b Relatiua suprapositiōis sunt quorū fundamentū habet dominium supra fundamētum sui correlatiui: vt pater & dominus c Relatiua suppositionis sunt quoꝝ fundamentū habet niferioritatē: supra fundamentū sui correlati in dominio: vt filius & seruus 3 Prima proprietas relatiuorum est quod elatiua hn̄t contrariū: vt virtus cōtrariat̄ vicio: sed hoc nō cōuenit oībus relatis: duplo eñ nihil est cōtrariū

4 Secūda ꝓprietas relatioꝝ: quod suscipiūt magis & minus: vt sil'e dicit̄ magis & minus sil'e 5 Tercia: relatiua dicunt̄ ad conuertentiā. i. referūnt̄ adinuicē secūdum mutuam dependentiā: sic q̄ vnū predicat̄ de seipso: median-

te obliq̄o ſui correlatiui: vt pater filij pater 6 Q̄rta Relatiua ſunt ſimul natura.i.ſimul actualiter exiſtentia: ita vt ſi vnum eſt reliquum eſt.

Applicatio

Quarta imago habet sex significata.

Sũma 1 diffinitio relatiuorũ 2 diuisio relatiuorum 3 prima ꝓprietas 4 scda 5 tertia 6 quarta ꝓprietas 1 Primũ significatũ est sagitte supra balistã: nam ipsa est ad aliud.i.ad metham 2 a est sagittarũ equaliũ: quibus relatiua equipãtie volo b per sagittã supiorẽ relatiua suppositionis c per inferiorẽ relatiua suppõnis 3 est ollicucule ignite: q intelligas vt sup in scda imagine 4 est vitis rupte 5 quorum rota volubilis est: accipe quod ad ꝯuertẽtiam relatiua dicant 6 quod sagitte simul ligant relatiua simul esse natura dicas.

Quintus passus

Qualitas est secundũ quã quales esse dicimur: vt albedine dicimur albi 2 Et habet quattuor modos. Primus est habitus vel dispositio. Habitus aũt est qualitas de difficili mobil' a subiecto: Sed dispositio de facili remouetur a subiecto 3 Secũdus est naturalis potentia vel impotentia. Naturalis potentia est quedam qualitas seu habilitas inexistens rei a natura: per quã ipsa potens est ad exercendas suas opatiões: & ad resistẽdum suis cõtrarijs. Naturalis impotentia est inhabilitas seu qualitas rei inexistens a natura: per quã potens est ad exercendum suas operationes 4 Tertius modus est passio vel passibilis qualitas. Passio est qualitas cito transiens: vt rubedo que ex verecũdia ꝓuenit. Passibilis qualitas importat qualitatẽ sub esse pmanentie: vt rubedo ex natura ꝓueniens 5 Quartus modus est forma vel figura. Figura est ordo partiũ ad totum locum vel ad partes loci.

6 Prima proprietas: Qualitati inest contrarietas; vt iusticie cõtrariat iniusticia; & caliditati frigiditas 7

Secũda. Qualitas ſuſcipit magis & minus 8 Tertia: ꝓ
prium eſt qualitati ſecũdum eam ſimile vł diſſimile dici
Similitudo eſt rerum differẽtiũ eadem in ſpecie qualitas
Diſſimilitudo eſt rerum differentium diuerſa qualitas.

Applicatio

Quinta imago habz octo signi

ficata. Sūma i difinitio qualitatis 2 primus modus qualitatis 3 scdus 4 tertius 5 quartus modus qualitatꝫ i Primū significatū est pincelli: quo qualitatꝫ diffinitionē cape 2 est manicarū dispositiōe ad pingendum quo habitus vel dispositio significatur. 3 est vulnerū quibus naturalem potentiā vel impotentiā intelligas

4 transfixo gladio passionē: vel passibilem qualitatem

5 formis pictis formam habe: ꝛ circumstātes figuras

6 est ollicule 7 est vitis integre 8 est specularꝫ visionis: que semꝑ similis est forme videntis: qua ꝓprietas vltima qualitatis designat: quia secūdum eam dicimur similes vel dissimiles.

Sextus passus

Actio ē respectus extrinsecus

adueniens ipsius agentis ad passum 2 Prima eius ꝓprietas est: Proprium est actioni ex se inferre passionem: id est ipsa mediante 3 Secunda: agere & pati suscipiūt contrarietatem: vt calefacere cōtrariatur huic quod est frigefacere 4 Tertia: agere suscipit magis & minus: vt calefacere dicitur magis & minus calefacere 5 passio est respectus extrinsecus adueniens ipsius patientis ad agens vt calefieri: vri 6 Prima proprietas: Propriū est passionē inferri ex actione: vt calefieri ex calefacere 7 Secūda passio non est in agente sed paciente.

Applicatio

Sexta imago habet septem si-

gnificata. Sūma i diffinitio actionis 2 prima eius ꝓprietas 3 scđa 4 tertia ꝓprietas 5 diffinitio passionis. 6 prima ꝓprietas 7 scđa i Primū significatū est hoīs secantis/quo actionē 2 est securis: ea primā ꝓprietatē capere: q̄ mediante securi infert actio 3 est ollicule 4 est vitis 5 est ligni paciētꝭ/q̄ diffinitionē passionis 6 est apture ex actione illate: qua primā ꝓprietatem intelligas. 7 est cunei in ligno: vt detur intelligi passionē nō esse in agente: sed in patiente.

Septimus passus

Quando est respectus extrinse

cus adueniens ipsius tēporis ad rem temporalem: vel rei temporalis ad tempus 2 Prima eius proprietas: Quando nihil est contrariū 3 Secūda. Quando non suscipit magis neq̧ minus 4 Vbi est respectus extrinsecus adueniens loci ad rem locatā: vel rei locate ad locū 5 Prima eius proprietas: vbi nō habet contrariū: cū sit ꝑ se terminus motus 6 Secūda vbi nō suscipit magis neq̧ minus 7 Situs est respectus extrinsecus partiū totius ad partes loci 8 Prima proprietas: Situs non habet cōtrarium 9 Secūda: situs nō suscipit magis neq̧ minus 10 Habitus est respectus extrinsecus adueniens eorū q̄ sunt circa corpus ad ipsum corpus 11 Prima eius proprietas: Habitus suscipit magis & minus 12 Habitus non habet contrarium

Applicatio

Septima imago habet duodecim significata.

Sūma 1 diffinitio qñ 2 3 ꝓprietates qñ 4 diffinitio ubi 5 6 ꝓprietates ubi 7 diffinitio situs 8 9 ꝓprietates situs 10 diffinitio habitus 11 12 ꝓprietates habitus Primū significatū ē horologiū p̄ qđ qñ intelligas. 2 est ollicule 3 est rupte vitis 4 est baculi ceci:quo palpitāt:ubi nā sint:q̄ ubi cape 5 ē ignis 6 est rupte vitis 7 est canthari:eo sitū cape 8 est ignis 9 est rupte vitis 10 est armoꝝ:quo habitum volo 11 est vitis integre 12 est ignis sine olla

Octauus passus

Postpredicamentū est quoddam documentū valens mediate & a posteriori: ad predicamentorū noticiam habendam:& sunt quinq̄:scilicet oppositio: prius:simul:motus:habere. 2 Oppositio relatiua est repugnantia relatiui ad suum correlatiuū:que de eodem & respectu eiusdem verificari nō possunt: vt sunt pater & filius 3 Contraria sunt que sub eodē genere posita sunt: & maxime differunt: & nata sunt inesse successiue eidem subiecto:nisi alterū illorum insit a natura:a quo nata sunt se mutuo expellere 4 Priuatiue opposita sunt: que habent fieri circa idem subiectum ordine irregressibili: & tēpore determinato a natura: vt sunt visus & cecitas 5 Cōtradictoria sunt que opponuntur secundum affirmationē & negationē: vt homo: nō homo:& ipsa absolute sumpta nō possunt de aliquo verificari copulatiue 6 a Prius habet quinq̄ modos: est priūs tempore b prius natura:vt anīal est prius homine c prius ordine: vt littere sunt sillabis priores d prius honore e causa cuius est causa.vt res prior est ora

tione de se facta:ab eo em̄ q̄ͦd res est vel non est:oratio dicitur vera vel falsa.per oppositū dicatur de posterius

7 Simul habet tres modos a Primus est generatione vel duratione b Secūdus a quo cōuertitur subsistendi cōsequentia:& vnū non est causa alterius:vt sunt relatiua & ipsorū correlatiua c Tertius est natura diuisionis:que opposito modo diuidunt aliquod totum : vt rationale & irrationale diuidūt anīal 8 Motus sex sunt species a Generatio est progressio a nō esse ad esse b Corruptio est progressio ab esse ad non esse c Augmētatio est preexistentis quātitatis maioramentū d Diminutio est preexistentis quantitatis minoramentū e Alteratio est mutatio de cōtraria qualitate in contrariā qualitatem f Secūdum locum mutatio:sex habet species:sursum:deorsum:dextrorsum:sinistrorsum:ante:retro 9 Habere dicit̄ septē modis. Primo est habere qualitatem Secundo quantitatē. Tertio vestimentū. Quarto membrum. Quinto habere contentū.Sexto habere possessionem. Septimo habere vxorē:& is modus est alienissim⁹ cum habens etiam habeatur

Applicatio

Octaua imago habz nouem si/
gnificata. Summa 1 diffinitio postpredicamēti 2 op/
positio relatiua 3 oppositio cōtraria 4 oppositio priua
tiua 5 oppositio cōtradictoria 6 quinqꝫ modi prioris
7 tres modi simultatis 8 sex species motus 9 eptē
modi habere Primū significatū est posterioris tonsure
quo postpredicamentū intelligas/vt supra in primo passu
huius tertij tractatus 2 est sagitte in metha: quo oppo
sitionem relatiuorū/vt supra de relatiuis 3 est ollicule
qua oppositionē ꝯtrariorum/aque in olla ꝛ ignis 4 est
pāniculi quo oppōnē priuatiuā habe 5 andria cruce op
positionē contradictoriā 6 a vitrino horario: prius tpe
b gallicantu/prius natura: eo ꝙ omniū animantiū cantu
prius diē ꝑdat c cappa prius ordie d bireto pri⁹ hono
re e qꝛ crux prior est oratione. i. legibulo: ideoqꝫ res prior
est oratione de se facte 7 a est capitum copulatione: eo
simul duratione b pedum retrouersione/siml'a quo cō/
uertitur subsistēdi cōsequentia c capitum diuisione in/
tellige simul diuisione 8 a est loci generationis quo ge
nerationē b vermi ecorruptionē c vnius tibie magnitu
dine augmentationē d alterius paruitate diminutionē
e albo ꝛ nigro alterationem f instrumento horario cur/
renti loci mutationē 9 Septem vero modis legibuli
septem modos habere imaginaberis.

Tertius tractatus hic
est completus.

Quartus tractatus

Propositio ē oratio in qua formaliter vel equiualenter: vnitur predicatū materiale cum subiecto: mediante copula verbali: affirmatiua vel negatiua: & debet hec diffinitio ītelligi: de propositione cathegorica simplicis qualitatis 2 Terminus est in quē propositio cathegorica nata est resolui: tanq̄ in subiectum & predicatū 3 a Dici de omi est quando nihil est sumere sub subiecto: de quo non dicatur predicatū: & tale est duplex b Prioristicum est: quando nihil est sumere sub subiecto: de quo non dicatur predicatum: siue vere siue false c Posterioristicum est: quādo nihil est sumere sub subiecto: de quo vere non dicatur predicatū: pro qualibet differentia temporis: vt omis homo est animal 4 a Dici de nullo est quando nihil est sumere sub subiecto: a quo non remoueatur predicatū: & tale similiter est duplex b Prioristicum est: quando nihil est sumere sub subiecto: a quo non remoueatur predicatum: siue vere siue false c Posterioristicum est: quādo nihil est sumere sub subiecto: a quo nō remoueatur predicatū vere: pro qualibet differentia temporis: Ad hoc igiť quod silogismus cathegoricus de medio cōmuni sit bonus: requiritur ꝙ altera premissarū sit de omni: vel de nullo: & non sufficit ꝙ sit vniuersalis.

Tractatus

Applicatio

Prima imago habz quattuor significata. Sūma i. diffinitio ppōnis 2 diffinitio termini 3 dici de omi 4 dici de nullo Primū significatum est pater noster vel legibuli/equine lingue affixi/vide sup in primo tractatu in significato tertio 2 est rote stellecꝫ/p q capias terminū vt supra 3 a est solis/quo signa vl'ia: cum cauda qua supra predicatū: nunc de omi dici siue predicari b stella priori/dici de omi prioristicū c stella posteriori dici de omi posterioristicū 4 a Sole/quo de omi vt supra: fune quo prius negationē habente negatiuam de nullo.i.dici de nullo b stella priori z posteriori. vt supra.

Secundus passus

Silogismus est oratio hypotetica: In qua duabus premissis in modo & in figura dispositis: necesse est conclusionē sequi: vt ome animal est subā: omis homo est animal: ergo omnis homo est substātia.
2 In quolibet silogismo sunt tres termini: scilicet medium: maior extremitas: minor extremitas Mediū est terminus bis sumptus ante conclusionē: ita q mediū nunq̄ debet poni in cōclusione: aliter nō erit bonus silogismus b maior extremitas: est terminus sumptus in maiore cū medio c minor extremitas. est terminus sumptus in minore cum medio 3 In omi silogismo sunt similiter tres ppōnes. scilicet maior q̄ est prima ppō: minor q̄ est secūda: Conclusio q̄ est illa ppō q̄ post notā illationis ponit.
4 Figura est ordinatio triū terminorū secūdum subiectionē & predicationē 5 Modus est ordinatio duarū ppōnum & conclusionis: in debita qualitate & q̄ntitate
6 Debita quantitas est q vna premissarum sit vlis

7 Debita q̄ualitas est φ vna premissarū sit affirmatiua 8 Quinq; sunt regule generales ad om̄es figuras. Prima: ex puris particularibus: indefinitis: nō valet silogismus de medio cōmuni: quia ex vero seq̄retur falsum Secunda: ex puris negatiuis nihil sequitur propter eandē causam: Tertia: si aliqua premissarū erit particularis conclusio debet esse particularis: quia alias argueretur a non distributo ad distributum ex parte minoris extremitatis Quarta: si aliqua premissarum fuerit negatiua, conclusio debet esse negatiua: nisi illa sit de contingenti: & nō de necessario: ex qua bene sequitur affirmatiua: Quinta: medium habens officium medij: non debet intrare conclusionem.

Quartus

Applicatio

Secunda imago habet octo si
gnificata. Sūma 1 diffinitio silogismi 2 tres termi si
logismi 3 tres ppōnes silogismi 4 diffinitio figure 5
diffinitio modi 6 que sit debita q̄ntitas 7 que sit de
bita q̄litas 8 quinq̧ regule generales 1 Primū signi
ficatum est trium cattoꝝ: quib⁹ diffinitionē silogismi in
telligas/q̄ est triū cathegoricaꝝ 2 est baste: cui⁹ vna ps
maior: qua maiorē extremitatē b parte minore/minorē ex
tremitatē c parte media: mediū 3 est triū modoꝝ: id est
triū ppōnuȝ silogismi 4 ē specular: effigiei/q̄ figurā in
telligas 5 libra deniq̧ moduȝ: vt̄s de modalib⁹ 6 So
le debitā q̄ntitatē cape: vt̄s. 7 lapide debitā q̄litatē vt̄s:
8 q̄nq̧ pennis pilei: q̄nq̧ eē reglas ḡnales memorabis.

Tertius passus

Prima figura est quando me
diū subijcit in maiori & in minori: vt om̄e anīal ē subā:
oīs hō ē aīal: ḡ oīs hō ē subā: & hȝ nouē modos: Barbara
Celarēt: Darij: Ferio: Baraliptō: Celātes: Dabitis: fapesmo
Frisesmorū: ex quibus modis: quattuor primi: cōcludunt
directe: & om̄es alij cōcludunt indirecte 2 Directe con
cludere est: q̄n maior extremitas vl' pars maioris extremi
tatis: est predicatū vel ps p̄dicati: vl' se tenet ex pte p̄dicati
& minor extremitas: vl' ps minoris extremitatis: ē subie
ctū: vel se tenet ex pte subiecti: in cōclusione 3 Indirecte
cōcludere: ē q̄n minor extremitas ē p̄dicatu: vl' ps p̄dicati
& maior extrēitas vl' ps ei⁹: se tenet ex pte subiecti 4 Re
gl'e p'ie figure sūt due. Pria: quod minore exn̄te negatīa
in pria figura nihil seq̄r: qa argueret a nō distributo ad
distributū: ex pte maioris extremitatis. Secūda: maiore ex
istente pticulari in prima figura: nihil sequitur.

Quartus
Applicatio

Tertia imago habet quattuor significata. Sūma i Que sit pria figura 2 q̄d directe cōcludere 3 q̄d idirecte 4 due regl'e p'ie figure 1 Prim significatū. est speculi: quo supra figurā designauim⁹: sed numerus impositus quottat primā figurā 2 est clauiū quo directe cōcludere volo 3 est clauis furiū. q̄ indirecte concludere 4 est pennarū: quo duas esse regulas cape

Quartus passus

Secunda figura est quādo medium predicatur tam in maiori quā in minori: & habet quattuor modos: scilicet: Cesare: Camestres: Festino: Baroco: & hij tres modi directe concludunt 2 De hac figura dant̄ due regl'e: Prima: maiore existente p̄ticulari in secunda figura nihil sequitur: quia argueretur a nō distributo ad distributū ex parte maioris extremitatis: Secūda ex puris affirmatiuis in secunda figura nihil seq̄tur: quia tunc mediū in nulla p̄missarū distribueret̄ 3 Tertia figura est quādo mediū subijcit̄ tam in maiori quā in minori: & habet sex modos. Darapti: Felapton: Disamis: Datisi: Bocardo: Ferison: 4 De hac figura dant̄ due regule: Prima: minore existente negatiua in tercia figura nihil sequitur: quia tunc argueret̄ a non distributo ad distributū: ex parte maioris extremitatis: Secunda regula: In tertia figura sem p̄ concludit̄ p̄ticulariter: quia alias argueretur a non distributo ad distributū ex parte minoris extremitatis 5 Quattuor igitur modi primi: figure prime: sunt euidentes: nō sic alij: ideo q̄ ad quattuor primos alij reducūtur: non quod ex vno fieret alter: sed quod vnius cōseq̄ntia vel ineuidentia: ostēdat̄ per consequentiā

tiõe alteritis euidentiam: quare illi primi quattuor: ab his litteris incipiunt. b. c. d. f. & quicumq; aliorum: a cõsimili littera incipit: ad eundem ex primis modis reducitur: qui sibi consimilẽ litteram habẽt 6 Reductio modorum est quadruplex. Versus. S vult simpliciter verti. p. vero p̃ acci. M. vult transponi. c. per impossibile duci. Hoc est si ponatur. s. propositio: intellecta per vocalem inmediate precedentem: debet conuerti simpliciter: si ponitũr. p. illa propositio precedẽtis vocalis: cõuertatur p accidens: si. m fiat premissarum transpositio: si. c. fiat reductio per impossibile.

Tractatus

Applicatio

Quarta imago habet sex signi ficata. Summa 1 que sit secunda figura 2 due regule scde figure 3 que sit tertia figura 4 due regule ter tie figure 5 modorum distinctio 6 Reductio modoꝝ Primũ significatũ est speculi per duo quottati: eo scdaꝫ figuram habe 2 est duarum pennarũ vt supra 3 est speculi per tria quottati: quo tertiã figurã 4 est duarum pennarum vt supra 5 per tabulam: per b c d f scriptã: noticia modorum habetur 6 at quia apes quattuor regem eorum reducunt: eo memorabis alios modos: ad quattuor primos reduci.

Quintus tractatus

Argumentũ est ratio rei dubie: idest medium siue antecedens alicuius consequentie: faciens fidem de re dubia: hoc est verum assensum de conclusione: que prius erat dubia: & capitur hic ratio pro medio vel antecedente: alicuius processus argumentatiui

2 Conclusio est oratio illata ex aliqua p̃missa vel aliquibus premissis: ipsam probante vel probantibus.

3 Questio est dubitabilis propositio: cum signo dubitationis & quesitiuo.

4 Argumentatio est totalis oratio ex antecedente & consequente cōposita: & eius sunt quattuor species: silo- gismus: inductio: entimema: exemplum 5 Inductio est argumentationis pgressio: a singularibus seu inferio- ribus: ad vuinersale siue ad superius: vt iste homo currit: & iste homo currit: & sic de alijs: ergo oīs homo currit.

6 Entimema est argumētatio: In qua ex vna sola pro pōne cathegorica in antecedente expressa: infertur festina ta conclusio: cui propōni si aliqua premissa addatur: erit bonus silogismus: vt omīs homo est animal: ergo Ioānes est animal: cui si adderetur illa: Ioannes est homo: esset p- fectus silogismus 7 Exemplū est argumentatio pro- batiua cōclusionis pticularis: ex alia propōne pticulari vel alijs propōnibus pticularibus: propter aliquā similitudi- nem repertam inter res significatas p terminos antecedētis & cōsequentis: & capitur hic pticulare prout se extendit ad indefinitam: & singularē: vt parisieñ. pugnare contra rothomagenses malum est: ergo turonenses pugnare cō- tra pictanenses malum est: quia vtrobiqȝ est pugnare affines contra affines.

Quintus

Applicatio

Prima imago habet septem significata. Summa 1 diffinitio argumenti 2 Cōclusionis diffinitio 3 questio 4 argumentatio 5 inductio 6 entimema 7 exemplum 1 Primū significatū est clau semanus: que dum clausa est: quid cōtineat dubitat: dū apitur solvitur dubitatio: quo argumentū volo: quia est ratio dubie rei fidem post faciens 2 est serre. labra equi claudentis: q̄ conclusionē cape 3 est virge in fronte equi quo questionē 4 clausa manu supra argumentū volui At nunc quia ei legibulum idest oratio iungitur: eo argumentationē cape: que est argumenti per orationē explicatio 5 Scintillis inductionē: quia sicut ex parvis q̄n q̄ scintillis: ignis excrescit q̄ maximus: sic in inductione: ex singularibus fit in vniuersale pgressio: vide supra quantitatem cathegoricarū 6 est duorum cattorū se mutuo sequentiū: illo entimema cape: q̄d est duaꝝ cathegoricaruꝫ quarum vna festinātur sequitur ad aliam 7 duob⁹ terminis singularibus: exemplum volo: In quo ex vno singulari: infertur aliud singulare.

Secundus passus

Locus ẽ sedes argumẽti siue oratio cõfirmatiua argumẽti dialectici: Vel est habitudo terminorũ ratiõe cuius talis oratio habet veritatẽ Locus est duplex: maxima: & locus drña maxime a Locus maxima est regula siue propositio per se nota: cõfirmatia cõsequentie dialectice: vt ista propositio: de quo cunqꝫ p̄dicatur diffinitio & diffinitũ: est cõfirmatiua huius cõ.equentie dialectice: petrus est animal rõnale: ergo petrus est homo b Locus drña maxie est illud ꝑ quod vna maxima dialectica differt ab alia: seu est terminus siue habitudo terminorũ ex quibus locus maxima componitur 3 Locus drña maxime: diuiditũr per locũ intrinsecum: extrinsecum: & mediũ a Locus intrinsecus est quando terminus inferens & terminus illatus idẽ important: cõuertibiliter vl' non cõuertibiliter: & vnũ est in alio: secũdum aliquẽ modum essendi in b Locus extrinsecus est quãdo terminus inferens & terminus illatus nõ idem important cõuertibiliter vel non cõuertibiliter neqꝫ vnũ est in alio secũdum aliquẽ modum essendi in c Locus medius est quando terminus inferens & terminus illatus ꝑtim cõueniunt & ꝑtim differunt: vel se hñt sicut mẽbra diuidẽtia: de quibus om̃ibus in suis locis dicetur 4 Locus intrinsecus diuiditur per locum a subã & a cõcomitãtib⁹ subãm a Locus a subã est: qñ terminus inferẽs & terminus illatus idẽ importãt conuertibilr b Locus a cõcomitãtib⁹ subãꝫ: ẽ qñ terminus inferẽs & terminus illatus idẽ important sed nõ cõuertibiliter: vel vnũ denotat esse in alio secũdum aliquẽ modũ essendi in

Tractatus

Applicatio

H

Secunda imago habet quattuor significata.

Sūma 1 diffinitio loci 2 diuisio loci 3 diuisio loci dr̄ne maxime 4 diuisio loci intrinseci 1 Primū significatū est selle: p quā locum intelligas: qui est argumenti sedes 2 a est pater noster selle affixū: eo locum maximā cape: q̄ est oratio loci ꝯfirmatiua b nodis locū dr̄ne maxime habe. q: sicut nodus ps est pater noster idest orōnis. sic dr̄na maxime ps est maxie 3 a Corde q̄ intrinsecū est homi. locum intrinsecū cape b pectore extrinsecū c vmbilico mediū locum habeto 4 a strepa in qua equitādo stamus: locū a suba pcipe b vmbra ꝓ locum a concomitantibus subam. nam vmbra semp substantiam sequitur.

Tertius passus

Diffinitio est oratio explicans:

quid est esse rei p essentialia: vt animal rōnale est diffinitio hominis: eius entitatē manifestans 2 Descriptio est oratio cōstans ex genere & proprio: vt animal risibile: & datur per accidentalia spēi: scilicet p ppriā passionē: sed non per accidentalia indiuidui 3 Interpretatio est oratio explicans cōuertibiliter & sinonime: quō & qualiter qd p nomen significet implicite: vt si querat quid sit philosophus: & interpretat quod sit amator sapientie 4 Locus aūt diffinitionis ad diffinitū: vel descriptiōis ad descriptū: vl' interpretationis ad interpretatū: est habitudo vnius ad aliud 5 Habet aūt vnūquodq3 ex illis tribus q̄ttuor argumenta: duo ex pte subiecti: scilicet affirmatiue & negatiue: vnū ex his tribus subijciēdo: alia duo ex pte p̄dicati: affirmatiue videlicet & negatiue: vnū ex his tribus p̄dicando: tenet ergo hic locus affirmatiue & negatiue: tm̄ in psonali suppōne: & sine t'mio actū aie iportāte

Applicatio

Quintus

Tertia imago habet quinqз si/

gnificata. Sūma 1 diffinitio diffinitiōis 2 diffinitio descriptionis 3 diffinitio interpretatiōis 4 locus diffinitionis, descriptionis, interp̄tationis 5 quattuor argumēta iā dictoꝝ locorū 1 Primū significatū est sceptri: p qd diffinitiuā sententiā supra volui nunc aūt diffinitionē 2 est calami: quo descriptionē cape 3 est legibuli in q̄ est lapis magnꝰ ꝯuertibilis: eo interpretationē intelligas: que est oratio ꝯuertibilis 4 est bitumis quo cū quid illinit forte facit habitudinē: q̄ semp locū inte rp̄tabimur in sequētibꝰ: qui nō est nisi habitudo 5 est pedis ꝛ caude quadruptite: vt deꝫ intelligi quodlibꝫ hoꝝ triū: q̄ttuor habere argumenta: duo ex pte subiecti: duo ex parte p̄dicati: qꝛ p caudā sup̄ predicatū: ꝛ pede subiectū significamꝰ

Quartus passus

Locus a concomitātibus sub/

stātiam diuiditur: quia alius est a toto: alius a parte: alius a causa: alius ab effectu: alius a generatione: alius a corruptione: alius ab vsibus: alius a cōiter accidentibus 1 a Totum vniuersale est superius essentiale: respectu sui inferioris: vt homo respectu petri: & tenet negatiue: potestqꝫ affirmatiue ꝛteneri certis conditiōibus obseruatis b ps subiectiua est inferius essentiale: respectu sui superioris: & tenet affirmatiue: & in aliquibus negatiue 2 a Totum integrale est ꝙ constat ex suis partibus: & tenet solū affirmatiue b A pte integrali tenet argumentū solum negatiue 3 a Totum in q̄ntitate est terminus cōis distributus per signū vniuersale & tenet affirmatiue & negatiue b Pars in quantitate est terminus cōmunis sumptus sine signo vl̄i vl' inferiore ad illū terminū: & tenet silr affirmatiue & negatiue aliquibus conditionibus obseruatis.

4 a Totum in modo est terminus cõmunis sump tus sine determinatiõe: vel sumptus cum pautioribus de terminationibus: & tenet tam affirmatiue quã negatiue b Pars in modo: est terminus cõmunis sumptus cũ determinatiõe: vel cum ampliori determinatione: vt homo albus: respectu ly homo: & tenet affirmatiue & negatiue 5 a Totũ in loco est terminus cõphendens omnem locum: vt vbicꝫ nusq̃: & tenet tam affirmatiue quã negatiue b Pars in loco est terminus cõprehendẽs vnũ locum: vt alicubi: & tenet solum negatiue 6 a Totũ in tempore: est terminus cõprehendens om̃e tempus: vt semper: & tenet affirmatiue & negatiue b Pars in tempore est terminus comprehendens aliquod tẽpus: vt nũc heri: & tenet negatiue solum 7 Locus omniũ iam dictorum: est habitudo vnius ad reliquum: vt partis ad totum: & totius ad partes.

Quintus

Applicatio

Quarta imago habet septē si/
gnificata. Sūma 1 diminitio totius vl'is cū sua parte. 2 totius integralis cū sua parte 3 totius quantitatiui cum sua pte 4 totius in mō cum sua pte 5 totius localis & sui partis 6 totius tpalis cū sua pte 7 locus oīm totoꝝ 1 Primū significatū est capre: p qꝫ vl'e totū intelligere: qꝫ est superius: sicut natura capre est semper ascendere 2 est bireti multaꝝ partiū: eo totū integrale: qꝫ ex suis partibus ꝯstat 3 est circini q̄ supra quātitatem ꝯtinuaꝫ nunc totū in quantitate 4 est termi cōmunis: quo totum in modo 5 est speralis circūferentie: quo totū in loco capias: nam spera celestis omnē locū comprehendit. 6 est horologii: quo totū in tpe volo: Insuper dic circa quodlibet totū suam partē: nam oppositoꝝ est eadem disciplina 7 est bitumis quo locum totoꝝ vt supra volo.

Quintus passus

Causa est ad cuius esse vel intē
tionem: sequitur aliud .i. effectus: & sunt quattuor: due intrīsece: scilicet materialis & formalis: & due extrinsece: scꝫ efficiēs & final' 2 Causa efficiens ē: a q̄ in esse reali primo fit mot⁹: & tenet affirmatiue & negatiue 3 Causa material' est ex q̄ cū aliquo aliqd fit .i. totū compositū: & tenet ad suū effectū affirmatiē & negatiue 4 Forma est q̄ intrīsece & formal'r dat eē rei: & cōseruat cā in eē: & tenet affirmatiē & negatiē 6 Generatio est mutatio de nō esse ad esse: & tenet affirmatiē & negatiue ad suū generatū 7 Corruptio ē mutatio ab eē ad non eē: & tenet ad suū corruptū tā affirmatiē qꝫ negatiē 8 Vsus ē opatio ad quā res aliqua p se ordinat': vt equitare dicit' opatio equi: secare operatio securis: & tenet affirmatiue & negatiue ad suum vsitatum

9 Cōmuniter accñia sunt q̄ semp̄ & vt in plurimū se cōsequunt̄: vt penitentia peccatū consequit̄: & tenet affirmatiue & negatiue 10 Locus oīm iam dictorum est habitudo vnius ad reliquum.

Applicatio

Quinta imago habz decem si gnificata. Sūma i diffinitio cause 2 causa efficiens 3 materia 4 forma 5 finis 6 generatio 7 corruptio 8 vsus 9 Cōiter accidentia 10 locus oīm illoꝝ 1 Primū significatū est diuini diadematꝭ quo causam cape: qꝛ deus oīm est causa 2 est angeli mouētis rotā: quo causam efficientē 3 est masse ꝛ informis materie: quo materiam 4 est formationis materie: quo formā 5 est olle iam pfecte: eo finē capias 6 est plantule q̄ generationem: nō obstante ꝙ nō generetꝰ 7 est plantule aride eo corruptionē cape 8 est securis q̄ vsū3 volo 9 est ligaminis: q̄ cōiter accidentia volo: sicut em̄ ligata se comitātur: sic cōiter acidentia: vt in plurimū se ꝯsequuntur 10 est bitumis quo vt supra locum significabis:

Sextus passus

Sequitur de locis extrinsecis de quadruplici oppositiōe: scilicet relatiuorū: contrariorum: priuatiuorum: contradictoriorum: in predicamētis satis est dictum 1 Desperata sunt q̄ue de se inuicē verificari non possunt: vt homo & asinus: & illorum ab vnius affirmatione ad alterius negationē tenet argumētum.

2 Maius est quod maiorē habet apparentiā in essendi: respectu alicuius minoris alicui subiecto: & tenet negatiue respectu minoris 3 Minus est ꝙ habet minorem apparentiā inessendi alicui subiecto: & tenet affirmatiue respectu sui maioris 4 Similitudo est totalpis apparentia verificationis alterius predicati: de aliquo subiecto: & tenet affirmatiue & negatiue quāꝗ vt in plurimū claudicare dicatur 5 Proportionabilitas siue proportio ꝓportionis est similitudo vnius proportionis ad alteram. Est autē proportio habitudo vnius quantitatis ad aliam

eiusdem generis: vt habitudo vnius ad duo: aut quattuor ad octo: & tenet affirmatiue & negatiue: vt sicut se habet nauta ad nauem regendam: ita doctor ad scolas regēdas sed ad nauē regendam debet eligi nauta expertus in arte

6 Transsumptio est acceptio nominis magis noti p nomine minus noto: ipsis supponētibus precise pro eodē vel pro eisdem: vt se habent philosophus & amator sapientie: & tenet affirmatiue & negatiue 7 Auctoritas est iudicium sapientis experti in aliqua scientia: & de ptinētibus ad suam scientiā: & tenet tm̄ affirmatiue: sed hic locus non est proprie efficax: quia om̄is homo iudicādo falli potest 8 Locus omniū iam dictorum est habitudo vnius ad reliquum.

Tractatus

Applicatio

Sexta imago habet octo significata. Summa 1 diffinitio desperatorum 2 quid maius 3 quid minus 4 similitudo 5 proportionabilitas 6 trassumptio 7 auctoritas 8 locus omnium illorum 1 Primum significatum est ansere et anetarum que sunt desperata 2 est canis vincentis eo magis volo 3 est canis victi quam minus 4 est similitudo rei mensurate quo similitudinem 5 est metri et mensure quo proportionabilitatem 6 est ocularriorum seu speculorum: eo transsumptionem cape, nam per specula tanquam per plus notificans legitur scriptura 7 est sceptri quam auctoritatem volo 8 est bitumis vt supra.

Septimus passus

Sequitur de locis medijs. Coniugata sunt concretum et eius abstractum: vt albedo et album et dicuntur coniugata: quia de per se significato idem importat: quamuis alio modo quia concretum importat formam sub actuali inherentia ad subiectum: abstractum vero non: et tenet affirmatiue et negatiue: seruatis seruandis 2 Casus dicuntur nomen adiectiuum et suum aduerbium: vt iustum et iuste: quia ambo cadunt ab abstracto: et tenet affirmatiue et negatiue 3 Diuisio est acceptio aliquarum que adequate et a posteriori manifestant aliud: quo ad eius potestatem seu communitatem 4 Diuisionum quedam est per negationem: et hec semper est bimembris: vt animalium aliud est homo aliud est leo 6 Diuisio totius integralis in suas partes: vt domus diuiditur in parietem et tectum 7 Diuisio vocis in sua significata: vt canum alius est piscis marinus: alius latrabilis: aliu sidus celeste 8 Diuisio subiecti in accidentia: vt animalium aliud album: aliud nigrum 9 Diuisio accidentis in subiecta: vt alborum aliud bos aliud equus 10 Diuisio accidentis in accidentia: vt al-

Tractatus

bortum: aliud dulce: aliud amarum 11 Locus oim iam dictorũ est hitudo unius ad reliquũ: ut supra dictum est.

Applicatio

Septima imago habet unde-
cim significata. Sūma 1 Coniugata 2 Casus 3 di-
uisio 4 diffuuio diuisionis 5 diuisio gener; in species
6 diuisio totius integralis in suas ptes 7 diuisio voc;
in significata 8 diuisio subiecti in accidentia 9 diuisio
accidētis in accidentia Locus omniū illoꝝ 1 Pri-
mū significatum est galline actualiter herentis: eo concre
tum intelligas: qđ significat sub actuali inherētia 2 est
casus olle, eo casum volo 3 diuisiōis assature, eo diuisio
nem 4 est funis ⁊ lapidis vt supra: nunc diuisionē per
affirmationē ⁊ negationē 5 est columbe ⁊ speculi eo di-
uisionē gener; in spēs cape 6 est partiū carnis asse: quo
diuisionē totius integralis in suas partes interpretabis:
7 est flatus coce: quo diuisionē vocis in significata 8
est portionis cum hostijs eo diuisionē subiecti in accidē-
tia 9 est hostiaꝝ in portiones. i. accidentis in subiecta
10 est diuisionis hostie, quo diuisionē accidentis in
accidentia 11 est bituminis vt supra ⁊c.

Sextus tractatus

Silogismus sophisti-
cus est: qui est apparens & nō existens:
apparens scilicet bonus vel probatiuus
& non existens: scilicet talis qualis appa
ret ·2 Habet aūt omis silogismus so-
phisticus duplicē causam: scilicet appa-
rentie & defectus: Causa apparentie est obseruatio alicu-
ius cōditionis vel aliqrum conditionū: requisite vł reqsi
tarum ad verum elenchū: Causa defectus est nō obseruā

tia oīm requiſitarū ad verum elenchum 3 Silogiſmus ſophiſticus ordinatur ad quinq; methas ſcilicet redargutionem: falſum: inopinabile: nugationem: ſoleociſmum

4 Redargutio eſt preconceſſi negatio & p̄negati cōceſſio: vi argumentatiōis in eadem diſputatione facta

5 Falſum eſt cōceſſio alicuius manifeſti falſi: vt ignē non eſſe calidum 6 Inopinabile eſt conceſſio alicuius quod eſt contra opinionē ſapientum vel famoſorum: vel aliquorum in aliqua ſcientia: vel vulgariū: aut eorum de quorum ſecta eſt reſpondens 7 Nugatio eſt alicuius orationis ſuperflue conceſſio: vi argumentationis in eadem diſputatione 8 Scleociſmus eſt conceſſio alicuius orationis diſſone: vi argumentationis

Sextus

Applicatio

Prima imago habz octo signi
ficata. Sūma 1 diffinitio silogismi sophistici 2 duplex
causa silogismi sophistici 3 ordinatio ad q̄nq3 methas
4 diffinitio redargutionis 5 diffinitio falsi 6 diffini-
tio inopinabilis 7 diffinitio nugationis 8 diffinitio
solecism. Necesse est de fallacijs nobis tractantibus: vt
mulierꝝ nō obliuiscamur: quaꝝ (vt aiunt) fallere est inna-
ta ꝓprietas: sed ego cū de eis modestius sentio: dico non
esse ꝓprietatē: sed malaꝝ ꝑuersitatem: ob id tractatus hic
noster mulieribus memorabit: vt fallaciaꝝ tenatior me-
moria habeatur 1 Primū significatū Est se stibio depī
gentis: eo diffinitionē silogismi sophistici cape: q̄ apparet
et non est 2 est speculi: quo causam apparentie: oblōgo
naso causam intellige defect⁹ 3 Corona quinq3 partiū
quinq3 methas ad quas silogismus sophisticus ordinat
4 Cane rixante redargutionē: nam fit in rixis sepe ei-
usdem concessio ⁊ negatio 5 manu a lsum intellige 6
auriculis inopinabile: fit em̄ ꝙ contra opinionē sapien-
tum stulticia ꝓteruiat 7 extensione lingue nugationē.
8 puerili tabella soleocismū cape: ea inquā etas ignara
est latinitatis: ⁊ mater soleocismi: in memorando tñ ratio
nes nō sunt rationes: ideo nullus in rationū assignatiōe
contradicat: nam ipse non ignoro: quasdā rationes nul-
las esse: laboamus em̄ in adiutorio memorie: nō in ratio
nū datione.

Secundus passus

Fallacia est idoneitas habili/tas siue promptitudo: quã opponens respondenti de ap/parenti silogismo facit: ꝙ videatur bonus mediante appꝛe/hensione alicuius apparẽtis & non existentis 2 a Du/plex est fallacia: in dictione & extra dictionẽ: In dictione est que sumit apparentiã ex parte dictionis vel orationis: sunt sex: scilicet fallacia equiuocatiõis: amphibologie: cõ/positionis: diuisionis: accentus: figure dictionis b Sed fallacia extra dictionẽ est: que sumit causam apparentie ex parte rei significate: & sunt septem: secũdum accidens secundum quid ad simpliciter: ignorãtia elenchi: petitio principij: cõsequens: causa vt causa: secũdum plures inter rogationes vt vnam 3 Triplex est multiplex: actuale: potentiale: fantasticũ: a Actuale est dictio vel oratio in eadem materia & forma: habens diuersas significationes vel diuersos sensus: exemplũ de dictione vt canis: de ora/tione: vt inimicos vellem me accipe b Potentiale est di ctio vel oratio eadem in materia: & diuersa in forma: hñs diuersos sensus vel significatiões: exemplũ de dictione: vt pendere quãdo media breuis significat penã dare: media longa penã pati: exemplũ orationis: quicquid viuit semꝑ est c Fantasticum est dictio vel oratio tm̃ vnum signifi/cans: ex fantasia tñ considerantis: attribuit ei significatio alia vel sensus alius: propter aliquã similitudinẽ repertam siue conuenientiã: omis ergo fallacia: fit secũdũ aliquod horum trium multiplex.

Tractatus

Applicatio

Secunda imago habet tria si/gnificata.

Summa 1 diffinitio fallacie 2 fallacie diui/sio 3 diuisio multiplicis 1 Primū significatū forcipis q̄ samsonē fefellit dalida: eo capias diffinitionē fallatie. 2 a litteris fallaciā in dictiōe b capite holofernis fal/laciam in re vel extra dictionē 3 p cornua triplex esse mł tiplex b c vnicornu multiplex fantasticū cape: q̄ est ap/parens ex attributione considerantis.

Tertius passus

Fallatio equiuocatiōis est de ceptio proueniens ex idemptitate dictionis diuersa signi ficantis: vel ex pluralitate significatorū eiusdem dictiōis 2 Causa apparentie est idemptitas dictionis diuersa si gnificantis b Causa defectus est pluralitas significato/rum 3 Huius fallacie tres sunt modi: primus est quā/do dictio principaliter plura significat: sic q̄ in vna pre/missarum pro vno significato accipiat: & in alia vel cō/clusione iterū pro alio: vt om̄is equus est irrōnalis: iudex est equus: ergo iudex est irrationalis 4 Secundus mo dus ex eo prouenit: q̄ dictio significat vnum principalr & aliud transsumptiue seu minus principaliter: vt om̄e sanū est anial: vrina est sana: ergo vrina est anial 5 Ter tius modus est qn̄ dictio p̄ se sumpta vnū significat: & sumpta cum alia significat plura: vt om̄e inmortale est p̄petuum: potens non mori est immortale: ergo pot ens non mori est perpetuū 6 Fallacia amphibologie est idoneitas decipiendi: p̄ueniens ex idem ptitate orationis diuersa significātis: vel diuersos sensus habentis.

7 a Causa apparentie est idemptitas actualis: dictionis orationis multiplicis b Causa defectus est sensuum multiplicitas: illi orōni correspondentiū: non ex parte dictionis equoce: sed ex parte orationis multiplicis 8 Huius fallatie tres sunt modi. Primus prouenit ex eo: q̄ aliq̄ oratio eque primo plures sensus habet: sic q̄ in vna premissarum accipiat̄ pro vno: & in alia vel cōclusione etiā pro alio: vt Quoscumq̄ vellem me accipere: vellem q̄ acciperēt me: sed inimicos vellem me accipere: ergo vellem q̄ inimici acciperēt me 9 Secundus modus: q̄ aliqua oratio significat plura vel habet plures sensus: vnū primo & principaliter: aliū minus principaliter & attributiue: quicunq̄ haurit aquas cribro est iuxta aquas: sed scolaris sine libro haurit aquas cribro: ergo scolaris sine libro est iuxta aquas 10 Tertius modus p̄uenit ex eo: q̄ aliqua oratio per se sumpta vnum significat: sed iuncta cum alia habet diuersas significationes: vt Quicquid a iquis videt hoc videt: parietem aliquis videt: ergo paries videt

Sextus

Applicatio

Tertia imago habet decem si
gnificata. Summa 1 diffinitio fallatie equiuocatiōis.
2 due cause eius 3 primus modus 4 secūdus modus
5 tertius modus 6 diffinitio fallatie amphibologie 7
due cause eius 8 primus modus eius 9 scdus mod⁹
10 tertius modus 1 Primū significatū est triū vocum
quibus antea equiuocationē, nunc equiuocationis falla
tiam habeto 2 a est speculi b ꝛ nasi. quib⁹ causam ap
parentie ꝛ defectus. Nota ꝙ vtraqꝫ fallatia tam equiuoca
tionis ꝙ̄ amphibologie: habet tres modos, prim⁹ est ex
significatione. ꝙ nola lingue affixa significat: per quod in
primo tractatu terminū significatiuū voluimus. scdus ex
transumptione: ꝙ per vrinale significauimus. nam ibi sa
nitas transsumit. tertius est ex ꝯsignificatione: ob id pan
nus acu ꝯsuit. Hos tres modos vtriusqꝫ fallatie. vnifor
miter exprimas. excepto ꝙ in prima fiunt in dcōne. in se
cunda fiūt in orōne. seruato igitur ordinē numeroꝝ. ꝛ nō
errabis: in hoc notabili ꝯtinent hij numeri. 3. 4. 5. 8. 9. 10
6 pater noster: diffinitionē habeto amphibologie. que
fit in oratione 7 Speculo ꝛ naso sicut supra. sic in om
nibus fallatijs.

Quartus passus

Fallacia compositionis est idoneitas decipiendi: proueniens ex idemptitate orationis cōposite false: & diuise vere: idest fit quando arguit a sensu diuiso vero: ad sensum compositū falsum 2 a Causa apparentie est idoneitas orationis cōposite cum diuisa b causa defectus est diuersitas sensuū oratiōis cōposite cum diuisa 3 Fallatia diuisionis est idoneitas decipiendi: proueniens ex idemptitate orōnis diuise false: & cōposite vere: hoc est ꝙ cōmittitur: qñ arguit a sensu cōposito vero: ad sensum diuisum falsum 4 a Causa apparentie est idēptitas orōnis diuise cū composita b Causa defectus est diuersitas sensuū illarꝫ orōnum: scilicet cōposite & diuise

5 Primus modus ambarū: fit penes orationē diuisam & compositam: in quibus ponunt modi verificabiles de tota ꝓpōne: vt quecunqꝫ possibile est ambulare: possibile est vt ambulet: sedentē possibile ē ambulare: ergo possibile est quod sedens ambulet 6 Secūdus modus fit penes orationē compositā vel diuisam: in qua ponit con iūctio vel aduerbiū: potens facere ꝓpōnē cathegoricā vel hypoteticā: vnde si facit cathegoricā est composita: si hypotheticā est diuisa: vt quecūqꝫ sunt duo & tria: sunt paria & imparia: sed qnqꝫ sunt duo & tria: ergo qnqꝫ sunt paria & imparia 7 Tertius modus fit penes orationē compositā vel diuisam: in qua ponit dictio: que potest construi cum multis constructibilibus: conuenientius tñ cum vno ꝙ̄ cum alio: vt quicquid viuit semper est: Ioannes viuit: ergo Ioannes semper est.

Applicatio

Quarta imago habet septem

significata. Summa i diffinitio fallatie compositionis 2 due cause 3 diffinitio fallatie diuisionis 4 due cause eius 5 primus modus ambarum 6 Secundus modus 7 Tertius modus 1 Primum significatum est agglomerationis compositione: eo fallatiam compositionis volo 2 Dup licem causam vt prius 3 vnde se filum diuidit fallatiam diuisionis 4 due cause vt supra 5 per libram primum vtriusque fallatie modum: qui fit respectu modorum verificabilium &c. nunc aut in modalibus per libram modum intelleximus 6 per pater noster lingue affixum semper propositionem voluimus: at nunc secundum huius fallatie modum qui fit penes propositionem cathegoricam vel hypoteticam 7 trulla vero tertium modum: qui fit multis construcitibilibus, sicut trulla instrumentum est constructionis realis.

Quitnus passus;

Fallacia accentus est idoneitas

decipiendi prouenienens ex idemptitate materiali dictionis diuerse: secundum modum proferendi diuersa significantis 2 a Causa apparentie est idemptitas dictionis in materia b sed causa defectus est pluralitas significatorum 3 Primus modus huius fallatie: est ex eo quod aliqua dictio potest regi secundum diuersos accentus: vt omnis populus est arbor: gens est populus: ergo gens est arbor. 4 Secundus modus prouenit ex eo: quod aliqua vox materialiter potest esse dictio vel oratio: vt tu es qui es: quies est requies: ergo tu es requies 5 Tertius modus fit ex

diuersa accentuatione dc̄onis: penes eleuationē vel depssi onem: vt si dn̄s ironice dicat seruo suo: o q̄ bonus famu lus es tu: & famulus subiungat: ergo debeo bene premia ri: cōmittit hanc fallatiā 6 Fallatia figure dictionis est idoneitas decipiendi: proueniens ex similitudine dictiōis cum dcōne: in parte nō idem significāte 7 a Causa ap parentie est similitudo dictionis cum dcō e b Causa defectus: est dissimilitudo significatorū: vel consignifica tionum illarum dictionū 8 Primus modus eius est: cre dendo q̄ dictiones vel propōnes similes in voce vel in scripto: habeant similes significationes vel modos signifi candi vel proprietates: exemplū dictionū: vt musa est fe minini generis: ergo & papa: quia vtrūq; terminatur in a

9 Secundus modus est quādo sub termino distribu tiuo vnius p̄dicamenti: subsumitur terminus alterius pre dicamenti: vt quicquid heri emisti hodie comedisti: cru dum heri emisti: ergo crudū hodie comedisti 10 Ter tius mod⁹ prouenit ex varia mutatiōe supponis: vt nul lus homo est spēs: homo est homo: ergo homo non est species.

Sextus

Applicatio

Quinta imago habz decem significata. Sšma i diffinitio fallacie accentus 2 due eius cause 3 primus modus eius 4 Scđus 5 Tertius 6 diffinitio fallatie figure dictionis 7 due cause 8 primus modus 9 scđus modus 10 Tertius modus 1 Primū significatū est tube: p quā fallaciā accētꝰ que fit vocali expressiōe cape 2 due cause 3 est notarum sursum deorsumqꝫ scriptarū: quibus primū moduz volo qui fit penes eleuationē ꝛ depressionē dictionis 4 dictione quies: que pōt esse dictio vel oratio: scđm modū vide textū 5 ironia ostensa manu: tertiū modū: textꝰ rōnem ostendit 6 calceoꝝ similitudine: fallaciā figure dictionis: que fit ex similitudine dictionū 7 Cause vt s. 8 rota ꝛ stella prius terminū. pater noster orationē volui nunc primū modum: qui fit ex similitudine dictionis cū dcōne. ꝛ orōnis cum orōne 9 scapulari predicamentū: ꝙ nō est aliud ꝙ̄ ordo: scđm modum. vide rōnem in textu de subsumptione terminoꝝ pdicamentaliū 10 manus acceptione suppositionē: que est acceptio termi: hic tā tertiū modum: textus est clarus: ꝙ tertius modus est: ex varia suppositione.

Sextus passus

Fallacia accidentis est idoneitas decipiendi: pueniēs ex eo ꝙ propter coniunctionē extremitatū cum medio in pmissis: credit illa extrema coniungi inter se in cōclusione: Vel pueniēs ex eo ꝙ propter diuisionē extremitatū vel alicuius extremitatis cum medio: creditur illas extremitates diuidi inter se in cōclusione 2 a Causa apparentie huius fallatie pro silogismis affirmatiuis: est vnio extremitatū cum medio: in pmissis indebite ordinatis sed in negatiuis est separatio extremi-

tatim cum medio: in premissis indebite ordinatis b Causa defectus in silogismis affirmatiuis: est separatio illarum extremitatū inter se: in negatiuis est vnio illarum extremitatū inter se: vel cum alio tertio 3 Primus modus prouenit ex eo q credimus: q sicut extremitates coniunguntur cum medio: q coniungātur inter se in cōclusione: vt animal est homo: asinus est animal: ergo asinus est homo 4 Secūdus mod⁹ fit credendo: q propter diuisionem extremitatū cum medio in premissis: etiam debent diuidi in conclusione: vt nullus homo est color: nulla albedo est homo: ergo nulla albedo est color 5 Tertius modus cōmittitur: quando aliqua extrema diuisim coniūguntur cum aliquo medio in premissis: propter q creditur q ipsa de eodem tertio coniunctim predicentur in conclusione: vt sortes est albus & est monachus: ergo est albus monachus 6 Fallacia secūdum quid ad simpliciter: est idoneitas decipiendi: proueniens ex apparenti inclusiōe dicti simpliciter: in dicto secūdum quid 7 a Causa apparentie: est apparens inclusio dicti simpliciter in dicto secūdum quid b Causa defectus: est non sufficiens inclusio illorum dictorū inter se 8 Primus modus eius est: arguendo a dicto secūdum quid: ad dictum simpliciter: vt Chimera est ens imaginabile: ergo est ens.

9 Secundus modus, est arguēdo a dicto simpliciter ad dictum secūdum quid: vt sortes non est homo: ergo non est homo pictus

Applicatio

Sextus

Sexta imago habet nouem si/
gnificata. Sūma 1 diffinitio fallacie accidentis 2 cau/
se due 3 primus modus 4 Scdus modus 5 Terti/
us modus 6 diffinitio fallatie scdm quid ad simplicit
7 due cause 8 prim⁹ modus 9 scds modus 1 Pri
mū significatum est vtriusqꝫ poli: ꝑ quod fallaciā accidē/
tis cape: q̄ fit ex falsa credulitate extremoꝝ: sicut poli sunt
axes ⁊ extremitates celi 2 due cause vt supra 3 est dua
rum stellarum coniunctarū: quibus primū modum ha/
be: qui fit ex falsa coniunctione extremitatū 4 est stella
rum diuersarū: quib⁹ scdm modum: qui fit ex falsa diui/
sione extremitatū 5 est stellarum ⁊ coniunctarū ⁊ diui/
sarum: quibus tertiū modum volo: textus in se rationes
prebet 6 Auca priori fallaciā scdm quid ad simpliciter
nam omnē stoliditatē ⁊ scdm quid dicta: aucis tribuim⁹
Capite hūano: ad simpliciter 7 due cause 8 aucis
vulpem respicientibus, primū modum cape: qui fit argu
endo a scdm quid ad simpliciter 9 vulpe qꝛ astutum est
animal: ad simpliciter dictū volo: aucas tn̄ respiciente se
cundum modum: qn̄ a simpliciter dicto ad scdm quid ar
guitur: textus est facilis.

Septimus passus

Fallacia ignorantie elenchi est
idoneitas decipiēdi: proueniens ex apparenti obseruatio
ne conditionū requisitarum ad veram contradictionē: ꝓ/
pter quā apparentiā: credimus discursum esse bonū cum
non sit 2 a Causa apparentie est apparens obseruatio
conditionū contradictionis b Causa defectus est omis/
sio illarum conditionū 3 Primus modus fit ex eo qꝛ

non arguitur ad idem: vt aer est supra terram: & non est supra celum: ergo est supra & non supra 4 Secundus modus quando non arguitur secūdum idem: vt sortes videt secūdum oculum: & non videt secūdum aures: ergo videt & non videt 5 Tertius modus quando nō arguitur similiter: vt iste homo ē indiuiduū: & homo nō est indiuiduū: ergo homo est indiuiduū & non est indiuiduum 6 Quartus modus: quando non arguitur in eodem tēpore: vt sortes currit pro media parte vnius hore: & non in alia dimidia parte: ergo currit & nō currit

Fallatia petitionis principij: est idoneitas decipiendi: proueniens ex apparenti probabilitate cōsequentis ex antecedente 4 a Causa apparentie est apparens probabilitas cōsequentis ex antecedente: ꝓpter ꝙ credimus antecedens notius esse cōsequente cum nō sit b Causa defectus est premissas vel antecedens nō esse notius vel notiores cōsequente 9 Primus modus ꝓuenit ex eo ꝙ maior non est notior cōsequente: vt omē habens materiam est corruptibile: asinus est habens materiā: ergo asinus est corruptibilis 10 Secūdus modus prouenit ex eo ꝙ minor non est notior cōclusione: vt quicquid multiplicat suas spēs est visibile: sed lux multiplicat suas spēs ergo lux ē visibilis 11 Tertius modus prouenit ex eo ꝙ ancedens seu nulla premissarum est notior cōsequente: vt illud animal ꝙ inter alia animalia habet nobilissimā figuram est nobilius: homo est huiusmodi: ergo homo est nobilius.

Sextus

Applicatin

Septima imago habet vnde-

cim significata. Summa 1 diffinitio ignorantie elenchi
2 due cause 3 primus modus 4 scd̃us mod⁹ 5 ter-
tius modus 6 Quartus modus 7 diffinitio fallatie
petitionis principij 8 due cause 9 primus modus 10
scd̃us modus 11 tertius modus 1 Primũ significatũ
est auriũ asinnoꝝ: q̃ elenchi ignorationẽ volo 2 a spe-
culo causam apparentie b causam defectus naso habe-
bis 3 4 5 6 andrina cruce ad modum cõtradictionis
se in quattuor partes extendente: q̃ttuor elenchi modos
interpretabere 7 causam apparentie ꝛ defectus vt sup̃
8 tunica que homini dat apparentiã: fallatiam peti-
tionis principij 9 10 11 In rege scd̃i tractatus lan-
cem habente: maiore extremitate lance: maiorẽ sumus ꝓ
positionẽ interpretati: minore extremitate minorẽ: at nũc
maiore extremitate primũ modum habeto: qui ex eo est:
ꝙ maior non est ꝯsequente notior: minore extremitate se
cũdum modum: eo ꝙ minor nõ sit ꝯclusione notior/me-
dio tñ cuspide: ad vtramq₃ extremitatẽ respiciẽte: tertium
modum intellige. eo ꝙ in hoc modo tam maior q̃₃ minor
non sint consequente notiora.

Sextus

Octauus passus

Fallacia consequentis est idoneitas decipiendi: pueniens ex apparenti cõuertibilitate secunde cõsequentie cum prima: propter qꝫ creditur secũda cõsequentia esse bona 2 a Causa apparẽtie est apparens cõuertibilitas secũde cõsequentie cum prima b Causa defectus est nõ cõuertibilitas illarum ad inuicem

3 Primus modus: quando arguit a destructione añcedentis ad destructionẽ consequentis: vt si homo currit animal currit: sed nullus homo currit: ergo nullũ anĩal currit 4 Secũdus modus: quando arguitur a positiõe consequẽtis ad positionẽ antecedentis: vt si homo currit animal currit: sed animal currit: ergo hõ currit 5 Fallacia secũdum non causam vt causam: est idoneitas decipiendi: pueniens ex eo: qꝫ nõ premissa causa apparet facere ad illationẽ conclusionis: propter qꝫ credit sicut cõclusio est falsa: ita & illa premissa non causa 6 a Causa apparentie est apparens illatiuitas illius non cause ad cõclusionẽ b Causa defectus est non illatiuitas ad cõclusionem 7 Primus modus fit quando p̃missa nõ causa: cõuenit in subiecto cũ conclusione: vt om̃is asinus est rudibilis: om̃e anĩal est equus: om̃is asinus est anĩal: ergo omnis asinus est equus 8 Secundus modus puenit ex eo: qꝫ p̃missa non causa conuenit cũ conclusione in p̃dicato: vt om̃e aĩal rõnale est hõ: ergo aliquis asinus est hõ

9 Tertius modus puenit ex eo: qꝫ p̃missa non causa conuenit cũ conclusione in subiecto & p̃dicato: vt nullũ insensitiuũ est animal: aliquis homo est insensitiuus: & aliquod animal non est homo: ergo aliquis homo non est animal.

Tractatus
Applicatio

Octaua imago habet nouē si/
gnificata. Sūma 1 diffinitio fallatie cōsequentis 2 due cause 3 primus modus 4 scd̄us modus 5 diffinitio fallatie scd̄m non causam vt causam 6 due cause 7 pri/mus modus 8 secūdus modus 9 tertius modus 1

Primū significatū est contuitu mulieris in speculum: qui fit ex apparenti cōuersione: quo fallatiā ꝯsequentis cape: que fit ex apparenti conuertibilitate 2 a b est speculi ꝛ nasi vt supra 3 est antecedentis tunice destru/ctione: q̄ primū modū cape 4 est ꝯsequentis tunice po/sitione seu integritate: rōnes quere in textu 5 est idoli quo nō causam vel apparentē causam cape. sicut idolum apparens: est deus ꝛ causa omniū 6 a b est speculi et nasi vt supra: quibus causam apparētie ꝛ defectus habe to 7 est pedis equi: q̄ primū modū volo. qꝛ pede semp subiectū voluimus. cauda predicatū. primus ergo mod⁹ est. quando nō causa in ꝯclōne conuenit cum subiecto

8 est caude, quo predicatū habe: idest qn̄ non causa cō uenit cum predicato in ꝯclōne 9 est caude ꝛ pedis si/mul, quādo videlicꝫ nō causa ꝯuenit in ꝯclōne, cū causa tam in subiecto quā in predicato, vide rationes textus.

Tractatus

Septimus tractatus

Terminus est in quez tanquā partes propinquiores propositio resoluitur 2 Terminus significatiuus: est qui ex impositione quā actu habet vl naturali significatione: significat aliquid vel aliqua vl aliqualiter: aliud a se vl suo simili: vel suo ꝓlatore: & ꝑ oppositum dicat de termino nō significatiuo: de termio cōplexo & incōplexo: vide in principio primi tractatus.

3 a Terminus mentalis est conceptus siue noticia rei b Terminus vocalis est qui subordinat termino mentali in significādo c Terminus scriptus est qui etiam in significādo termino mentali subijcit 4 Terminus adiectiuus: est qui significat suū significatū pricipale: ꝑ modum alteri adiacentis: & de significatiōe minus principali: significat illud pro quo supponit 5 Terminus substātiuus: est qui significat suum significatū principale: ꝑ modum per se stantis 6 Terminus absolutus est qui nihil cōnotat: vt sunt omēs termini p̄dicamenti substātie 7 Terminus cōnotatiuus: est qui aliquid cōnotat per modum habitudinis essentialis vl accidentalis: sicut albus: niger 8 Notandum ꝙ terminus cōnotatiuus habet duplex significatū: materiale: est illud pro quo terminus natus est supponere siue res ipsa: formale: est illud pro quo terminus impositus est ad significandum

Septimus

Applicatio

Prima imago habz octo signi nificata. Summa 1 diffinitio termini 2 diffinitio termini significatiui 3 diuisio termini 4 diffinitio termĩ adiectiui 5 diffinitio termĩ substãtiui 6 diffinitio termini absoluti 7 diffinitio termini ɔnotatiui 8 duplex significatũ termini ɔnotatiui 1 Primũ significatũ est rote ꝛ stelle: co diffinitionẽ termini vis cape 2 a est nole integre: qua terminũ significatiuũ: per nolam ruptam terminũ non significatiuũ: vide in primo tractatu de voce significatiua ꝛ non significatiua 3 a digito frontem ostendẽte: terim mentalẽ cape b emisso flatu: terminũ vocalẽ c calamo: terminũ scriptũ 4 trulla q̃ cementũ adijcit muro: t̃minũ adiectiũ habe 5 muro q̃ adiectioni substat: terminũ substantiuũ 6 vnica nola videlicet maiori: terminũ absolutũ, qui vnius est tm̃ significatiuꝰ. 7 duabus, terminũ ɔnotatiuũ, qui duo habz: vnũ significans: reliquũ ɔnotans 8 massa informi ꝛ olla formata: duplex esse termini ɔnotatiui significatũ intellige, videlicet formale ꝛ materiale.

Secundus passus

Suppositio est acceptio termini in propõne: pro aliquo vel aliquibus: pro quo vel quibus: talis terminus natus est verificari: mediãte copula talis propositionis: vel sibi equiualẽtis in acceptione terminorum 2 Suppositio est duplex: simplex & mixta a Simplex: est acceptio termini simplicis seu termini mixti cuius vna pars non supponit alio genere suppõnis quã alia: vt homo albus disputat b Supposi tio mixta: est acceptio termini cõplexi: cuius vna pars supponit alio genere suppositiõis ꝙ alia: vt dicẽdo: iste terminus homo est dictio dissillaba: ibi ly terminus: supponit ꝑsonaliter

& homo materialiter 3 Suppositio materialis: est acce
ptio termini pro se vel sibi simili: in voce vel in scripto: vel
est acceptio termini pro suo significato non ultimato: vel
suis significatis nõ vltimatis: secũdũ conceptũ: scdm quẽ
non vltimate accipitur: vt petrus est nomen 4 Suppo
sitio materialis est duplex; discreta & cõmunis a Mate
rials discreta: est acceptio termini materialiter sumpti cũ
pronomine primitiue speciei; vt hoc ly homo est dictio
dissillaba b Suppositio materialis cõmunis; est acce-
ptio termini materialiter sumpti: sine aliquo pronomine
primitiue speciei: vt hõ est generis cõmunis 5 Suppo
sitio materialis cõmunis est duplex: determinata & con-
fusa a Determinata est acceptio termini materialiter
sumpti: sub quo gratia forme: potest fieri descensus disiũ
ctus: vt amo est verbum b Confusa est duplex: confusa
tantum & confusa distributiua 6 Confusa distribu
tiua: est acceptio termĩ materialiter sumpti: sub quo gra-
tia forme: põt fieri descensus copulatiuus: vt omne ly ho-
mo est dictio dissillaba 7 Confusa tantum: est acce-
ptio termĩ materialiter sumpti: sub quo gratia forme: po
test fieri descensus disiũctiuus: vt omne ly homo est vox
dissillaba; ibi ly homo: supponit confuse tantum.

Tractatus

Applicatio

Secunda imago habet septem

significata. Summa 1 diffinitio suppositionis 2 diuisio suppositionis 3 diffinitio suppositionis materialis 4 diuisio suppositionis materialis 5 diuisio suppositionis materialis cōis 6 diffinitio suppositionis material' cōfuse distributiue 7 diffinitio supponis material' confuse tantū 1 Primū significatū est manus accipientis vel tenētis: qua suppositionē volo. que est acceptio termi 2 a simplicitate coclear. supositionē simplicē 6 olla vero in qua miscentur cibaria. suppositionē mixtā 3 materia sup quā stat mulier ipsa. supponem materialē cape 4 Rot: et stellis suppositionē discretam et cōmunē. rationes sepius audiuistis 5 ruptura infimi gradus. suppositionē determinatā: quia sub ea disiuncte descēditur. vide rationē in 16 tractatu 6 copulatione pedis. cōfusam distributiuā cape: nā sub ea descendit copulatiue 7 ruptura primi gradus cōfusam tantū. sub qua descenditur disiuncte. rationem habes in tractatu descensuum.

Tractatus
Tertius passus

Suppositio simplex ē acceptio termini in propositione pro suo significato adequato. respectu predicati ponentis differentiā inter superius & inferius: seu magis cōmune & min⁹ cōmune: vt homo est species 2 Suppositio simplex ē duplex: cōmunis & discreta a Cōmunis est acceptio termini pro suo significato adequato: respectu predicati non cōuenientis suo inferiori b Discreta est acceptio termini discreti pro suo significato: respectu predicati non cōuenientis suo superiori: vt sortes est indiuiduum 3 Nota: nunq̄ a termino supponente simpliciter potest fieri descensus: Nullus terminus cui additur aliq̄ signū vniuersale vel particulare vel singulare supponit simpliciter: nullus terminus cōmunis pluralis numeri supponit simpliciter 4 Suppositio personalis: est acceptio termini in propositione: respectū predicati non ponētis differentiā inter superius & inferius: vt homo currit 5 Suppositio personalis est duplex: cōmunis & discreta a Cōmunis est acceptio termini cōmūnis pro suo significato vel suis significatis: respectu predicati: non ponētis differentiā inter superius & inferius: vt homo est animal b Discreta est acceptio termini discreti pro suo significato: respectu predicati: nō ponentis differentiam inter superius & inferius: vt sortes currit: & est duplex: scilicet determinata: confusa: Confusa iterum est duplex: confusa tantū & confusa distributiua: de quibus conformiter dicatur: sicut in suppositione naturali.

Septimus

Applicatio

Tertia imago habet quinqz significata. Summa 1 diffinitio suppositionis simplicis 2 diuisio suppositiõis simplicis 3 documentũ 4 diffinitio suppositionis psonalis 5 diuisio supponis psonalis 1 Primũ significatũ est radiorũ quibus in primo tractatu prima imagine: scdam intentionẽ significauim⁹ nunc aũt suppositionẽ simplicem: quia fit in scdis intentionibus 2 a b est stellarũ 7 rotarũ: ex causa in proxima imagine narrata 3 quia scala in medio non habet gradus: quibus descendit: sic in suppositiõe simplici: nõ potest fieri descensus 4 5 Sicut supra radijs suppositionem simplicẽ volui: quia fit in scdis intẽtionibus: sic re speculata: hoc est facie: suppositionẽ personalem: quia illa fit in rebus a b rotis 7 stellis: cõmunem et discretam vt supra habeto suppositionem.

Octauus tractatus

Ampliatio est acceptio termini in propositione: pro suo significato: vel suis significatis respectu signi vl' equiualentis: importantis diuersas differentias temporis: disiunctim in ordine ad terminum supponentem: respectũ plurium differentiarũ temporis diuisim 2 Ampliatio temporũ est quando terminus accipitur pro pluribus differentijs temporũ: quã acciperetur si non ampliaretur: respectu quarum: seorsum verificatur:

3 Sed ampliatio suppositorũ est: quando terminus accipitur pro pluribus suppositis: quã acciperetur si nõ ampliaretur: & tali ampliatione ampliantur termini cõmunes 4 Prima regula. Quilibet terminus supponens positus a parte subiecti: respectu cople principalis: vel verbi includentis copulam principalem preteriti temporis: vel respectu participij preteriti temporis: quod est predicatum vel adiectiuũ principalis predicati: habens consignificatum vel significata sibi correspõdentia: in ordine ad tẽpus presens & p̃teritũ: ampliat ad supponẽdum p significato vel significatis: q est vel fuit. Secũda regula: qlibet terminus supponẽs: positus a p̃te subiecti: respectu verbi futuri tpis: quod est copla principalis vel includens copulam pricipalẽ: vel respectu p̃ticipij futuri tpis: quod est predicatũ vel adiectiuũ principal' p̃dicati: hñs significatũ vel significata sibi corrñdentia: p tpe pñti & futuro: ampliatur ad supponẽdum pro significato quod ẽ vel erit. Tertia regula: qlibet terminus supponẽs: captus respectu huius verbi põt: vel respectu istorũ modorum: scilicet possibile: cõtingens: impossibile: necesse: prime intentiõaliter & sincathegorematice captorũ: supponit pro eo q est vel fuit vel erit vel põt esse. Quarta regula: qlibet termin⁹ positus a p̃te subiecti: respectu p̃dicati: q est nomen verbale terminatũ in bile vel in tiuũ: importãs aptitudinem: ampliat pro eo quod est vel potest esse. Quinta regula: quilibet terminus rectus ab istis verbis significatur: ampliatur: verificatur: mediante ista p̃positione pro: ampliat ad supponendum ad quinq; temporum differentias: & hec de ampliationibus.

Applicatio

Prima imago habet quattuor significata. Sūma 1 diffinitio ampliationis 2 ampliatio tempor 3 ampliatio suppositor 4 5 regle ampliationū 1 Primū significatū est regis coriū dentib⁹ ampliantis vel extēdentis: eo diffinitionē ampliatiōis habe 2 est horologiū: q ampliationē tempor 3 est calciamētor: qbus ampliationē suppositor volo 4 quinqꝫ pennis: quinqꝫ reglas ampliationū esse notato: hic tu memoriam adiuuabis: longum esset singula memorie per imagines applicare: ego breuitati studeo

Nonus tractatus

Restrictio est acceptio termini in propositione: pro pautioribus significatis: vel pautioribus differentijs tpm: quā in ppōne: in q si nō restringeret accipetur: vt hō albus currit 2 Restrictio aliena: est q fit respectu copule: rōne cuius terminus accipit p aliqbus suis significatis: p qbus pōt supponere: & non p omibus: vt homo est albus: p illam copulā est: restringit ad standum solūm pro homībus psentibus 3 Restrictio non aliena: est que fit respectu alicuius termini: qui nō est copula: rōne cuius terminus aliter supponit: p pautioribus suis significatis: quā supponeret: si tal' termin⁹ sibi nō adderet: vt hō albus currit: ibi hō restringit: vt solū stet pro homībus albis 4 Prima regula: adiectiuū restringit suū substantiuū: secūdum exigentiā tal' adiectiui: dūmodo īmediate addat substātiuo: vt niger currit. Secūda regula: aduerbiū restrīgit verbū: secūdum exigentiā aduerbij: vt homo currit velociter. Tertia regula: pronomen demonstratiuū primitiue speciei: restringit terminū cui additur: pro eo q demonstrat: vt iste homo currit.

Applicatio

Prima imago habet quattuor significata. Summa 1 diffinitio restrictionis 2 diffinitio restrictionis aliene 3 diffinitio restrictionis nō aliene 4 tres regule 1 Primū significatū est tinctionis panni: nam cum intingitur restringitur: eo diffinitionē restrictionis volo 2 Panno tn̄ diffinitionē restrictiōis nō aliene: nā pannus tinctoris est & non alieni 3 conchis quibus peregrinatio significatur: diffinitionē restrictiōis aliene 4 tribus pennis: tres esse regulas restrictionū, scias.

Decimus tractatus

Appellatio est acceptio termini conotatiui in propositione: pro suo significato formali: tanq̄ adiacenti vel non adiacenti vel denominati: alterum secūdum aliquā differentiā temporis: vt homo est albus: ibi albus appellat albedinē adiacere illi rei ,p qua supponit 2 Terminus cōnotatiuus positiuus: est qui connotat aliquid per modum adiacētis alteri: vt album nigrum 3 Terminus cōnotatiuus priuatiuus: est qui connotat aliquid per modum alteri nō adiacentis: vt cecum; surdum.

Applicatio

Undecimus

Prima imago habz tria signi-
ficata. Summa 1 diffinitio appellationis 2 diffinitio-
termini ꝯnotatiui positiui 3 diffinitio termini positiui
priuatiui 1 Primū significatū ē litterarū: quib⁹ nūcius
appellat: illis diffinitionē appellatiōis cape 2 trulla qui
bus cementū muris adijcitur: terminū ꝯnotatiuū positi-
uum: qui significat p modū alteri adiacentis 3 panni-
culo priuatōis visus: terminū ꝯnotatiuū priuatiuū habe

Undecimus tractatus

Distributio est acceptio termi
ni cōiter sumpti: p omibus suis significatis copulatiue: &
sūt duo in distribucōe: sc3 distribuēs: qđ ē signū: & distri
butū: qđ ē ipse t̃min⁹ 2 Nota ꝙ aliq̄ signa distribuūt in
differenter & in accidentibus & in substantijs: vt omnis
nullus. quedam distribuūt in accidentibus tantum: vt
qualibet: quantūlibet: quedam plura distribuunt: vt oīs
nullus: quilibet: vnusquisq3: quedam duo: vt vterq3
neuter: quedam sunt signa distributiua affirmatiua: alia
sunt negatiua: quomodo distribuant hec signa: vel pro
quibus: omnis: nemo: vterq3 neuter: totus: quotiēs
cunq3: videbitur in logica maiori.

Tractatus

Applicatio

Duodecimus

Prima imago habz duo signi/ficata. Summa 1 diffinitio distributionis 2 diuisio signorum 1 Primũ significatum est sporte in qua sunt panes distribuendi: qua diffinitionẽ distributionis habe 2 vno pane Signa distributiua vnius: pluribus pani/bus: signa pluriũ distributiua: chorda: signa distributiua negatiua: lapides: signa distributia affirmatiua: vide textũ.

Duodecimus tractatus

Propositio exponibilis est pro positio habens sensum obscurum: ratione alicuius signi in ea positi: vt solus homo currit: & talis solet vocari ex= ponibilis: & propositio p quã veritas: seu sensus talis pro positionis manifestatur: dicitur propositio exponẽs: que vel est vna copulatiua: vel vna disiunctiua 2 Duplicia sunt signa: ratione quorum propositio exponitur: quedã eñ variant quantitatẽ propositionũ: vt signa vniuersalia particularia: singularisantia: & negationes neganter ca= pte: alia sunt signa: que quantitatem non variant: vt nega tio infinitanter capta.

Tractatus
Applicatio

Varij

Prima imago habz duo signi/ficata. Summa i diffinitio propositionis exponibilis 2 diuisio signorum i Primū significatum est tabule in qua ephebis latinitas exponitur: eo diffinitionem propositionis exponibilis cape 2 maiori digito: signa que quantitatem nō variant: minori: signa que quantitatem variant habeto.

Tredecimus tractatus

Propositio exclusiua est pro/positio exponibilis: ratione signi exclusiui: determinantis totam propositionem 2 Signa exclusiua sunt: tantum tantummodo: solummodo: dumtaxat: precise & similia.

Quartusdecimus tractatus

Propositio exceptiua est pro/positio exponibilis: ratione signi exceptiui 2 Signa exceptiua sunt ista: preter: preterq̄: nisi: & similia.

Quintusdecimus tractatus

Propositio reduplicatiua est propositio exponibilis: rōne signi reduplicatiui ʒ Signa reduplicatiua sunt ista: inquantum: secūdum: quod & his similia: de harum expositione: oppositione: & alijs eorum passionibus: non duxi necessarium plura describere: Aristotelis logice illa reseruans.

Varij

Applicatio

Tractatus

Hec imago trium tractuu3 sex habet significata. Summa 1 diffinitio ppõnis exclusiue 2 signa eius 3 diffinitio ppositionis exceptiue 4 Signa eius 5 diffinitio ppõnis reduplicatiue 6 Signa eius 1 Primũ significatũ est sere: qua exclusionem cape 2 claue tñ signũ exclusionis 3 hamo: exceptionẽ 4 musca que hamo apponitur: signũ intellige exceptionis 5 duplicatione chorde: ppositionem reduplicatiuam 6 Sed et calamo: reduplicationis signa notato.

Decimus sextus
Sedecimus tractatus

Descensus est duplex: scilicet diuisiuus & arguitiuus. Diuisiuus est ille: qui fit per diuisionem: vt animaliũ aliud rationale: aliud irronale: & de illo non est ad propositũ 2 Descẽsus arguitiuus: est cõsequentia formalis: in qua arguitur a termĩo cõmuniter upponente: ad eius inferiora in supponendo: virtute suppositionis: ceteris tñ terminis: sub quibus nõ fit descẽsus: tam cathegorematicis: quã sincathegorematicis: nõ variatis: & talis est quadruplex 3 Descensus copulatiuus est: quo vt sic descendendo: subinfertur vna propositio hypotetica copulatiua: composita ex oĩbus singularibus illius termini supponẽtis: virtute cuius descendit vt oĩs homo est anĩal: ergo iste homo est anĩal: & iste homo est animal: & sic de oĩbus alijs 4 Descensus disiunctiuus est: vbi in descẽdendo subinfertur vna disiunctiua: composita ex oĩbus singularibus illius termĩ supponentis: virtute cuius descenditur 5 Descẽsus copulatus est: quãdo in descendendo: subinfertur vna propositio cathegorica: de extremo copulato: cõposita ex oĩbus singularibus: illius termini supponẽtis: virtute cuius descenditur 6 Descensus disiunctus est: vbi in descendendo. subinfertur vna propositio cathegorica: de disiũcto extremo: cõposita ex oĩbus singularibus illius termini supponentis: virtute cuius descenditur

Applicatio

Decimus sextus

Hec imago habet quattuor significata. Summa 1 diffinitio descensus diuisiui 2 diffinitio descensus arguitiui 3 diffinitio copulatiui 4 diffinitio disiunctiui 5 diffinitio copulati 6 disiuncti 1 Primū significatū est serre: qua diffinitionē descēsus diuisiui volo: ratio patz 2 manubrijs serre: dionē descensus arguitiui: qui fit quando ex antecedente trahitur consequentia ꝛc. sicut vicissim vnum manubriū trahitur post aliud 3 Copulato pede: descensum copulatiuum. 4 extenso pede vel disiuncto: descensum disiunctiuū. 5 corde quibus ligantur res singule: in extremo gradu posite: descensum de copulato extremo 6 diuisione vltimi ꝛ extremi gradꝰ: descensū de disiūcto extremo cape Hec sunt/que in tenella iuuentute: sup rebus logicis memorie cōmendaui: quibus argucias logicas necessarias quasi in penu prompte haberem: sic ego meā adiuui memoriam: faciant ceteri ꝙ eis placet: hoc mihi cōducere videbatur.

Secunda pars exer-citationis logice.

Post chartiludiorũ exer-citamenta: iactuũ sunt addenda fatigia: ne quid intentatum relinquat: ex hac poetica logica: quia Nil intentatũ nostri liq̃re poe te. Omnis aũt exercitatio instructionis no stre: triplici adinuento pficitur. Primũ: tractatuũ appella- uimus. Secũdum: loci noticiã. Tertiũ: materie cognitionẽ Que sunt: inuentio tractatus: inuentio imaginis: & inuen tio significationis. Hec aũt iactuũ exercitatio: acrior est & difficilior: chartiludiorũ agitationi. quoniã memoriã nõ auget: nec adiuuat: imaginum similitudie: sed textus itel ligentiam: iucunda applicatione pictasmatum: docui- mus esse faciendã; ideo q̃ nullus se methis exercitet: qui plenã chartiludiorũ noticiam non habet: nam primã se qui debet: hec presens exercitatio methorũ; quã triplici adinuento siue iactu edoceamus.

Primus iactus

inuentio tractatus

Omnis iactus aut est simplex aut mixtus: Simplicẽ vocamus: q̃ vnius dũtaxat methi est quorũ iactuũ: in hoc exercitio: solũ nouẽ habere poterĩ: q̃a solũ nouẽ sunt metha: Iactũ mixtũ eũ volum⁹. q̃ ex pluri bus methis iacit: hoc est oẽm illũ: qui vltra vnũ est. No- ticiã igit̃ tractat⁹: hoc mõ prehendes: cũ sint 16 tractatus 16 iactib⁹ opus erit. Prim⁹ ẽ. a. & ẽ tractat⁹ enũtiatõis. Se cũd⁹. b. q̃ ẽ p̃dicabiliũ. Terti⁹. c. q̃ ẽ p̃dicamẽtorũ. Quart⁹ d: q̃ ẽ silogismi simpl̃r dcti: Quit⁹. e. q̃ ẽ locorũ dialecticorũ

Sextus.f.qui est fallatiarum.Septimus:g.qui est suppo sitionum.Octauus.h.qui est ampliationũ.Nonus.i.qui est restrictionum. Nunc sequũtur iactus mixti.Decim⁹ est.a.d.g.qui est appellationũ.Vndecimus est.b.e.h.qui est distributionũ.Duodecimus est.c.f.i.qui est expositio num.Tredecimus est.g.h.i.qui est exclusionũ.Quartus decimus est.d.e.f.qui est exceptionũ. Quintusdecimus est.g.e.c.qui est reduplicationum.Sextusdecimus est.i.e. a.qui est descensuũ:hoc modo: non potest incognitus ti bi esse tractatus.

Secundus iactus inuentio imaginis

Habito tractatu eiusdẽ tractatus imaginem inuenies: hoc modo: quia tractatus vltra octo imagines nõ habet: ideoq; & simplici iactu:solum necesse est inuenire imaginẽ. Primus iactus simplex est. a.quo primã imaginẽ.b.secũdam.c.tertiã.d.quartam.e. quintam.f.sextam.g.septimã.h.octauam. sic numerus imaginum:te latere non debet.

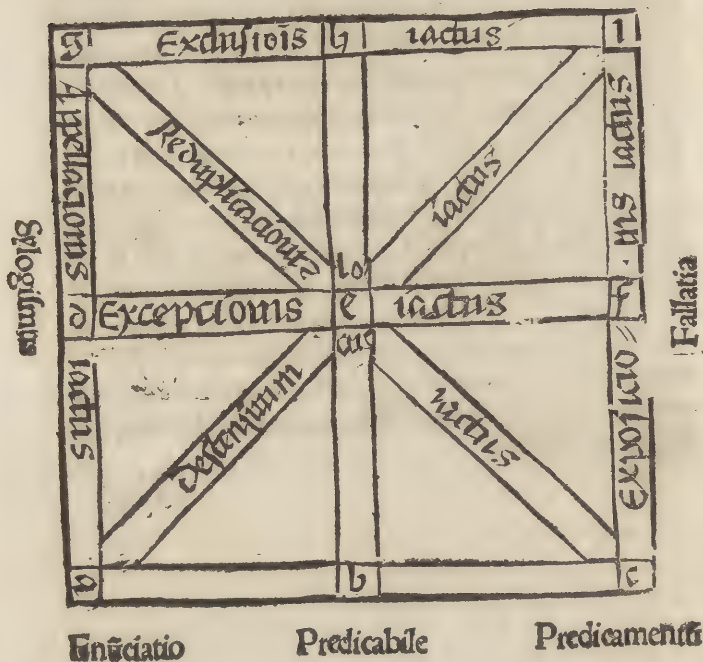
Tertius iactus inuẽtio significatorum

Haud aliter significatorũ locũ inuenies.Iactus.a.primũ significatum habet.Iactus.b.se cundum.c.tertium.d.quartum.e.quintum.f.sextũm.g. septimũ.h.octauũ.i.nonum.a.d.g.decimũ.b.e.h.vndecimũ.c.f.i.duodecimũ.g.e.c.tredecimũ:vltra quẽ numerum:imagines significata non habent.

Exercitium
Forma exercitij

Hac te regula exercitare iuberis & forma. Primo iactu facto: dicas in quo tractatu sit. Secũdo iactu: in quo loco: si pricipio: medio: fine: quod ex imaginũ ordine: primo tractatu nouisti. Tertio iactu quod sit inuente imaginis significatum eloquaris: exempli causa: Primus iactus est. a. secundus. b. tertius. c. Tũc hic dicendi modus: tibi seruandus est: ꝙ primo iactu discas. Ego sum in primo tractatu: in secundo iactu: dic te esse in secunda imagine: in tertio vero iactu: ꝙ sis in tertia illius imaginis significatione. Deinceps te ipsum ex chartiludio iuuando memoriter: quid ex tertia significatione habetur: recensebis: hoc exercitium nostri studentes inquiũt esse amarum & acerbum: plericꝫ illud subitaneam mortẽ appellare consueuerunt: omnes iactus: sequens figura demonstrat.

Piramidum
Summa summarum

Testimonium magistrale Cracouiensium.

Ego magister Ioannes de Glogouia: Vniūersitatis Cracouień. Collegiatus: & ad sanctum Florianum. in Cleopardia Canonicus: testimoniū do veritatis: que eī̄m audiuimus & vidimus: non possumus non protestari. Venerabilē patrem Thomā Murner Alemannum: Ciuitatis Argentinensis filiū: nostre vniuersitatis Cracouień. sacre theologie baccalauriū: hāc chartiludiorum praxim: apud nos finxisse: legisse: & nō sine grandi omniū nostrum ammiratiōe: vsq̄ adeo profecisse: quod in mensis spacio etiam rudes & indocti: sed in rebus logicis: sic euaserint memores & eruditi: q̄ grādis nobis suspicio: de predicto patre oriebatur: quiddam magicarū rerum infudisse potius: quā p̄cepta logica tradidisse: Auditores eī̄m suos: iuramento compulerat: hanc suam praxim: in duobus annis nō prodere: sed nec cuiq̄ viuenti cōmunicare: de qua suspitione nostra: ad expurgationis respōsa vocatus: hoc presens obtulit chartiludiorum memoramētum: sic a nobis approbatum: sic laudatum: ita q̄ non modo nō magicum: sed diuinum potius ingeniū habuisse: vnanimi voce iudicaremus: virum laudauimus: & in nostrū numerum: insigniter promouimus: nec suo labore frustratus: viginti quattuor vngaricos florenos: mercedis titulo recepit: quibus ego interfui: que & vidi: & hisce auribus hausi: ob q̄ veritatis testimonium p̄bui: in fidem omnium & singulorum premissorum.

Conclusio operis.

Ecce tibi Cādide lector: vosq; ingenui adolescētes (quos minerue studiū nimis enervat) ecce tibi inquā que succissiuis his tpibus: super re logica: mussitando collegimꝰ quibus memoriā vestroꝝ oīm: vegetare volui: vt eā que semper mentem vestram fugere sueta est: tenatius hereat: maneatq; fixa. Ne propter labilem eius volubilitatē: vl' a vobis proijciat' vl' cōculcatur. que vt Ioannes papa testatur: scientiarū scientia: merito dicit': cum viam doceat: ad principia oīm artiū. Docet inquā pricipia: docet verū a falso discernere: docet ꝑpōnes vtrasq;. Docet silogismos mltiplices: docet t'mioꝝ variā positionē: in structurā orationū: vt qd medullitus in eis delitescat: sciat'. ne sophisticis fallatijs decipiamur: a callidis ꝑsuasorībꝰ: quā si vobis appropriaueritis: habebitis rem nō minus lectu iucundam: sed & praxi iucūdiorem: quid teste opus: res ipsa testatur: tuq; tibi ipsi testis eris optimus: hanc itaq; parvo ere: cum comparatus fueris: nunq; te pretij penitebit. Nobis quoq; q; plurimā gratiam referes: Necnō Ioanni Adelpho: viro secundū cor nrm: huius operis castigatori: quod Argētine: industrius vir Ioānes grüninger impressit. Anno a cristi saluatoris natiuitate. M.D.IX. Ipsa die diui Thome Cantuariensis.

COLLATED / [illegible]

Brunet III 1[illegible]54 51 + 17 cuts

8[illegible] leaves: no final blank (matches [illegible]

